

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ NOVINY

Ročník 27
15/2012
21. apríl 2012

L. Štúr

ZALOŽIL EUDOVÍT ŠTÚR 1. AUGUSTA 1845

VYDÁVA MATICA SLOVENSKÁ

Cena 0,50 €

Jantárová cesta
21. storočia
Strana 4.

Skutočná vláda
slovenského ľudu...
Strana 5.

Premiér Robert Fico
exkluzívne pre SNN
Strana 6.

Noví Mojžišovia
s novým desatorom
Strana 7.

Zo života
Matice slovenskej
Strana 11. - 12.

SLOVO O SLOVENSKU

Po famóznom víťazstve nastáva pre Smer ťažké obdobie plnenia sľubov. Predovšetkým treba zdôrazniť, že pre Slovensko je dobrou správou fakt, že máme vládu jednej strany. Pre Slovensko je to posun správnym smerom. Aj keď pre niektorých to znie nepriateľne a vláda jednej strany v nich vyvoláva remiscencie na časy minulého. Po samovražedných bojoch vo vnútri Radičovej pravicovej koalície to treba privítať a priat' si, aby aj na pravej strane slovenského politického spektra vznikla jedna väčšia strana. Malo by to byť nielen zárukou určitého upokojenia, ale aj stability na politickej scéne.

Na Slovensku je vláda jednej strany ponovembrovým precedensom; vo vyspelom demokratickom svete je to častý jav. Tam, kde to tak nie je, existujú politické turbulencie a kruté časy, vrátane bratovražedných bojov, podobné tým našim pred pár týždňami. Hoci zaznievali zlomyseľné narážky na vládu jednej strany z čias socializmu, nemožno to brať inak ako s úsmevom, pretože to boli len zúfalé výkriky odporcov Roberta Fica a Smeru. Zásadný rozdiel je predsa v tom, že teraz na Slovensku už dvadsať rokov žijeme v pluralitnej demokracii. A tá, ako sa ukázalo už pri schvaľovaní navýšenia dočasného eurovalu a následnom páde Radičovej koalície, fungovala vcelku dobre. Nasledujúce obdobie plné škandálov aj napriek mnohým problémom tento záver potvrdilo. Vráťane parlamentných volieb, ktoré sa uskutočnili bez rušivých momentov.

Novú vládu čakajú nefahké časy a aj nepopulárne opatrenia. S tým nemá Smer zatiaľ veľké skúsenosti, pretože počas fungovania tej prvej sa im po prepuknutí finančnej a hospodárskej krízy v roku 2008 stačil do istej miery vyhnúť. Vláda jednej strany nebude pochopiteľne prechádzkou ružovou záhradou. Jej úspech či neúspech bude závisieť len od toho, ako sa ich zmocní. Zatiaľ si aj napriek ťažkým časom môžeme zachovať optimistickú náladu. A veriť, že Robert Fico a Smer nesklamú.

Jozef HAJSTER

R - 2012016

ISSN 0862-8823
9 770862 882007

Právom očakávame zásadnú zmenu v živote celej našej spoločnosti

Matica slovenská víta vymenovanie novej vlády

BRATISLAVA (Ján ČERNÝ) – Matica slovenská blahoželá predsedovi i členom novej slovenskej vlády a želá im pevnú ruku pri náprave následkov morálnej, ekonomickej a kultúrnej krízy v našej spoločnosti. Je dobré, že sa pritom môže oprieť o veľkú dôveru, ktorú dostala od voličov.

„Matica slovenská ako najstaršia, historicky osvedčená ustanovizeň víta, že novozložená vláda chce pristúpiť k riadeniu nášho štátu v duchu princípov, ku ktorým sa Matica slovenská prihlásila na svojom okružnom stole v polovici januára t. r. Tieto osvedčené princípy viedli pred takmer 150 rokmi k vzniku Matice ako jednoty milovníkov národa a života slovenského v záujme kultúry, vzdelanosti a blahobytu.“ Toľko z vyhlásenia podpísaného predsedom Matice slovenskej Mariánom Tkáčom.

Desaťtisíce členov sú podľa predsedu Matice pripravené poskytnúť aktívnu podporu vláde pri docenení zdravého vlastenectva v našom živote v jej budúcich rozhodnutiach. Maticiari tak nielen pasívne očakávajú zásadné zmeny v živote našej spoločnosti,

Odvzdávanie moci bolo iné ako v roku 2006. Viac v rozhovore na strane 6.

ktorý je poznačený totálnym panstvom peňazí a zároveň hmotnou, ale najmä morálnou chudobou, keď posvätnými prestali byť tradičné hodnoty nášho národa a namiesto dobra, spravodlivosti a ohľaduplnosti má navrch rozkrádanie, podplácanie a klamstvo. Členovia Matice slovenskej sú pripravení podporiť zo strany novej vlády očakávané a jednoznačne presadzované a zabezpečenie kontinuity našich národnostných záujmov, vyčádzajúcich z ústavy. Očakávajú okrem iného tiež spracovanie a uvedenie do života štátnej politiky v kultúre, vo vede, výchove a vzdelávaní. S nádejou sa pozerajú na novú vládu avizovanú zmeny a opatrenia v oblasti zdravotníctva a v sociálnej sfére. Oceňujú, že vláda prisľúbila vypracovať novú národohospodársku koncepciu rozvoja Slovenska.

Zaradí sa Pravda medzi nepriateľov Matice ako za čias Novotného?

Urážlivé slová neostali bez odozvy

MARTIN, BRATISLAVA (Roman KALISKÝ-HRONSKÝ) – Vydavateľstvo Perex, a. s., ktoré vydáva denník Pravda, dostalo žiadosť o uplatnenie práva na odpoveď v tomto znení: „Dovoľujeme si vás podľa Tlačového zákona v zákonom stanovenej lehote požiadať o uverejnenie našej odpovede v plnom znení ako reakciu na článok, ktorý bol uverejnený vo vašom periodiku Pravda dňa 20. 3. 2012 pod názvom Zverozvestcovia z Matice od autora Michala Havrana ml. Článok sa nevyberaným spôsobom dotýka Matice slovenskej ako národnej verejnoprávnej inštitúcie, pretože autor ľživým spôsobom a nad rámec práva na slobodu prejavu neoprávnenne zasiahol do dobrej povesti Matice slovenskej.“

Predseda Matice M. Tkáč požiadal denník PRAVDA o odpoveď.

Citovaný list podpísal v Martine 4. apríla 2012 Marián Tkáč, predseda Matice slovenskej. Na sekretariáte redakcie denníka Pravda sme sa opýtali, aký je osud listu, a či vedenie denníka naplní literu zákona. Šéfredaktorka Nora Slyšková však od 12. apríla bola práceneschopná, takže odpoveď od nej sme do uzávierky tohto vydania SNN nedostali.

Pre našich čitateľov uverejňujeme odpoveď na článok M. Havrana v plnom znení: „Dňa 23. marca t. r. denník Pravda uverejnil text Zverozvestcovia z Matice, ktorého autorom bol Michal Havran. Jeho nanajvýš

urážlivý obsah, ale aj tón, nepoškodil len meno verejnoprávnej ustanovizne Matice slovenskej, ale pobúrila a porážala aj desaťtisíce jej členov, a v istom zmysle je aj urážkou národa. Koniec koncov obsah a štýl článku, ktorý bol napísaný ako by v žolde, je aj urážkou denníka Pravda. Mrzí nás, že Pravda dala priestor autorovi, ktorý bez toho, aby si overil fakty, vychrlil zo seba toľko zlosti a špiny, koľko sa Matici neušlo počas jej takmer 150-ročnej histórie, obávame sa, že ani v čase najtuhšej maďarizácie v smutných rokoch Uhorska.“

(viac na 2. strane.)

3 OTÁZKY PRE: Drahoslava MACHALU, spisovateľa a občianskeho aktivistu

• Kedy vznikol prvý pokus odstrániť Pamätník štúrovcov?

Táto pomýlená iniciatíva vznikla za primátora Jozefa Moravčíka v rokoch 1998 – 2002. Duchovným otcom myšlienky návratu cisárovnej Márie Terézie na miesto štúrovcov je Štefan Holčík. Uznávam – je to výborný odborník na pamiatky Bratislavy, žiaľ, jeho črtou je názorový rasizmus. Je zamilovaný do všetkého, čo vonia Rakúsko-Uhorskom. Pritom valcuje názory odborníkov, ktorí argumentujú (sochár Ján Jankovič, teoretici aj architekti), že premiestňovanie soch po meste je najhoršie riešenie. My sme slobodnú, demokratickú Slovenskú republiku nezakladali na to,

aby sme symbol republikánstva a demokratickosti – štúrovské hnutie – vymenili v hlavnom meste za symbol panhugarizmu, maďarizácie a monarchie. Nie sme duchovní samovrahovia!

• Odkiaľ sa vzalo toľko negatívnej energie proti štúrovcov?

Bratislavský okrásľovaci spolk sa hneď prvým krokom do povedomia verejnosti zapísal ako provokatérska iniciatíva. Namiesto hľadania dohody nastúpilo siláctvo, veľikášstvo a zbohatlícke maniere. Občianska vzbura ľudí proti Gorile ukázala, že éra nátlaku všemocných, ktorým „zvonia v hlase peniaze“, sa skončila.

• Ste neúnavný slovenský aktivista v zápase za štúrovcov. Nachádzate viac pochopenia alebo naopak?

Cítim veľkú podporu zo Zvolena, z Modry, Trenčína, Levoče, ECAV, Košíc i z celého Slovenska. Ak chcú poslanci Mestského zastupiteľstva Bratislavy zažiť plné Primaciálne námestie počas rokovania o Pamätníku štúrovcov 26. apríla 2012, ubezpečujem ich, že my maticiari tam budeme! A nedovolíme, aby sa štúrovci pohli z miesta. Lebo ústupčivosťou by sme zradili myšlienku slovenskej štátnej samostatnosti, ktorú Štúr vyhlásil na Myjave 19. septembra 1848.

Zhovárал sa Dušan D. KERNÝ

V Bratislave nejde o „vojnu sôch“ – je to obranný zápas proti zneucteniu Prestať posunovať sochy a podkopávať slovenské dejiny

BRATISLAVA (Dušan D. KERNÝ) – Bratislavský mestský parlament – 45-členné mestské zastupiteľstvo, bude v nadchádzajúcich dňoch, 26. apríla, rokovať o veľkom konflikte – o nahradení súsošia štúrovcov sochou Márie Terézie. Komisia ochrany historických pamiatok mesta prijala uznesenie zaoberať sa vecou „až po predložení konkrétneho návrhu na premiestnenie pomníka štúrovcov a prijatí pravidiel ... pri premiestňovaní a demontáži pamätníkov...“

Vyše desaťtisíc podpisov občanov nesúhlasiacich s premiestnením súsošia už leží na radnici. Tým sa splnila zákonná podmienka. Podľa hovorca bratislavského primátora Ľ. Andrásyho „samospráva musí prerokovať každú petíciu, pod ktorú sa podpísalo najmenej tritisíc ľudí“. Kľúčovou osobnosťou, ktorá už roky dbá na to, aby občianstvo bolo v strehu, je neúnavný a výrazný občiansky aktivista, spisovateľ a maticiar Drahošlav Machala: „Vlastenecký protest zdvihol a zkomol všetkých vzdelaných Slovákov a Slovenky,“ vyhlásil pre Slovenské národné noviny.

■ MÁRIA ÁNO, ALE INDE

Výnimočné stanovisko zaujala medzinárodne renomovaná historička profesorka Emilia Hrabovec,

o. i. primátorovi Bratislavy napísala: „Mária Terézia bola bezpochyby významnou panovníčkou aj nášho národa. Hodnotenie jej pôsobenia je však predmetom historického výskumu, ktorý odkrýva tak nesprávne rozhodnutia a tienisté stránky jej vládnutia, ako aj pozitívne aspekty tereziánskeho obdobia. K tým druhým zaiste patrí panovníčino úsilie o modernizáciu školstva, fungovanie štátneho aparátu, hospodárskych vzťahov a o úpravu povinností poddaných, ktorí vtedy tvorili veľkú časť slovenského národa. K jej najbližším spolupracovníkom patrili slovenský vzdelanec Adam František Kollár, rodák z Terchovej... Je tiež zrejme, že panovníčka mala blízky vzťah k nášmu mestu, v ktorom sa často zdržiavala a ku ktorého zveľadeniu

prispela. Jestvuje teda veľa dôvodov, pre ktoré by v Bratislave mohol stáť jej pamätník.“

■ POLITICKÉ DEJINY

„V diskusii, ktorá sa vedie okolo reinstalácie repliky jej pamätníka, však nejde o objektívne a vyvážené hodnotenie historickej osobnosti. Ide o politicko-ideologicky motivovaný pokus, ktorý je súčasťou systematického snaženia o reinterpretáciu dejín Bratislavy v neslovenskom alebo protislovenskom zmysle, predovšetkým o vylúčenie Slovákov z histórie ich vlastného hlavného mesta.“ Pri pamätníku Márie Terézie, konštatuje prof. E. Hrabovec, je „osobitne závažnou okolnosťou, že vznikol počas „milenárneho“ jubilea príchodu Maďarov do

strednej Európy, ktoré sa oslavovalo s veľkou hystériou a ktorého cieľom bolo legitimizovať tuhú maďarizáciu a výlučný nárok Maďarov na vládu v Uhorsku. Reinstalácia takého historického svedectva do srdca Bratislavy na

mieste odstráneného pamätníka štúrovcov je výsmechom slovenských dejín a zauchom každému Slovákov, je podkopávaním základu, na ktorom všetci stojíme,“ konštatuje o. i. profesorka.

Foto: Ladislav LESAY

Model sochy Márie Terézie stále stojí pri Dunaji. A provokuje...

Zaradí sa Pravda medzi nepriateľov Matice ako za čias Novotného? Urážlivé slová neostali bez odozvy

(Dokončenie z 1. strany) – V liste sa ďalej konštatuje: „Najpopulárnejšie je, že autor sa priznáva, že nevie, na čo Matica slúži, čo robí a čo by robiť mala, čo mu nijako nebráni v každej vete šíriť

o nej nepravdy a klamstvo. Tisíce jej aktívnych členov, ktorí denne organizujú alebo spoluorganizujú desiatky kultúrno-osvetových podujatí v našich obciach a krajoch po celom Slovensku, si to nijako neza-

slúžia. Matica slovenská nie je politická strana, a preto nemá žiadny politický program, podľa zákona je „historicky osvedčená ustanovizeň slovenského národa v oblasti kultúrnej, spoločenskej a vedeckej činnosti“, ktorej úlohou je „upevňovať slovenské vlastenectvo, prehĺbovať vzťah občanov k slovenskej štátnosti, podieľať sa na rozvoji miestnej a regionálnej kultúry“.

■ HLADANIE PRAVDY

V súlade so zákonom Matica plní aj úlohy v oblasti vedy a s tým cieľom zriaďuje okrem iného Slovenský historický ústav. Matica má teda zákonom uložené, aby sa zaoberala slovenskými dejinami, hľadala historickú pravdu, a teda aj odtabulovala dejinné dátumy. Autor tvrdo vytýka Matici, že žiadala (a koho?), aby bol 14. marec pamätným dňom, pričom neexistuje žiaden oficiálny maticný dokument s takouto požia-

davkou. Má vari hľadanie historickej pravdy o tomto dni, rovnako ako aj o ďalších dátumoch našich dejín (napríklad 25. marec 1942, 29. august 1944 a pod) stať sa v podmienkach slobody a demokracie predmetom ostrakizovania? Alebo nežijeme v slobode a demokracii?

■ DEZORIENTOVANÝ AUTOR

Autor je pravdepodobne z istých dôvodov dezorientovaný, keď takto píše akoby v domnienke, že žije v anonymnom priestore bez histórie, ktorý sa len náhodou menuje Slovenská republika. On, údajne kazateľ, má s takouto realitou asi svoj osobný problém poznačený totálnou absenciou historického povedomia. Preto sa ohradzuje, aby tieto svoje hendikepy neprípustným spôsobom, ale aj tónom, ba i vyhrážkami zneužíval na znevažovanie a ničenie dobrého mena našej najstaršej kultúrnej ustanovizne. Matica slovenská je možno najväčšou nehmotnou kultúrnou pamiatkou Slovenska, aj preto je táto odpoveď na hanebný článok našou

povinnosťou v záujme ochrany jej cti, mena a povesti. Osud Matice je zviazaný s osudom slovenského národa a v časoch jeho neslobody nebola slobodná ani Matica. Chce sa vari Pravda publikovaním článkov od pána Havrana zaradiť medzi nepriateľov Matice a slovenského národa typu Kolomana Tiszu či Antonína Novotného?

■ ČLÁNOK ZLOBY

Vyhradzujeme si, aby ste o nás šírili klamstvá a lži! Matica nikdy nevydala nacistickú literatúru, nikoho nepripravila ani o cent! V predmetnom článku okrem zloby nie je prezentovaný ani jeden dôkaz! Chceme veriť, že nebude potrebné siahnuť aj po iných právnych prostriedkoch na právnu ochranu, preto očakávame a žiadame, aby sa vydavateľ, redakcia Pravdy i samotný autor článku Matici slovenskej verejne ospravedlnili. Nádejame sa, že sa tak stane v čo najkratšom čase, najneskôr do 10 dní od uverejnenia tejto odpovede.“

Foto: L. LESAY, M. KRIŠTOFIK

VŠIMLI SME SI

O záujme občanov Slovenska mlčia...

Deň preberania politickej moci nad Slovenskom bol mimoriadne zaujímavý. Predovšetkým tým, že moc konečne vystriedala „všetkého schopnú“ nemohúcnosť. Ale možno aj tým, že sme akceptovali národný kroj ako patričnú formu vysokoprotokolárneho odevu.

Zaujmal nás aj jednoznačne najhlasnejší výkrik pani poslankyne Vášáryovej pri potvrdzovaní sľubu poslancov národnej rady. Okrem iného v ňom vyslovila, že „svoje povinnosti budem plniť v záujme občanov...“ Stalo sa. Po zložení predpísaného sľubu sa venovala v našom záujme zaujatému a nerušenému lúšteniu krížovky v poslaneckej lavici. V záujme nás občanov médiá nepretržite informovali o diani v prezidentskom paláci, na Urade vlády či v parlamente. Väčšinou slovníkom hodným konferenciera cirkusového predstavenia. Obmedzeným, žargónovým, nespisovným a najmä vedomostne mimoriadne plytkým. Akoby nebol rozdiel medzi slávnostnými okamihmi v rokovej sále najvyššieho zákonodarného zboru za prítomnosti hlavy štátu a predsedu vlády a tým, čo si práve na seba obliekla niektorá z našich celebrit a s kým prišla na zábavný večierok. A to aj vo chvíli, keď nový predseda parlamentu Pavol Paška vo svojom emotívnom prejave volal po

pozdvihnutí kultúry a kultúrnosti, znalosti a múdrosti. Asi len v záujme nás občanov sme sa od poslušných mediálnych masérov nedozvedeli, ako si nový predseda vlády Robert Fico predstavuje riadenie nášho Slovenska na najbližšie štyri roky a že považuje za najdôležitejšie zabezpečiť nám občanom ako prvé prácu. A hneď za tým ako druhé uchrániť naše zdravie vyvedením zodpovedného rezortu z totálneho rozkladu a chaosu.

O prejave hlavy štátu Ivana Gašparoviča sme sa sice dočítali, že „oproti plánovanej hodine netrval ani polovicu“, ale nikto sa už neunúval sprostredkovať národu jeho obsah – napríklad to, že prezident Gašparovič zdôraznil akútnu potrebu riešiť nezamestnanosť najmä mladých ľudí. Že podľa neho problém nezamestnanosti súvisí s chudobou či kriminalitou. Že hlava štátu si myslí, že absencie komplexná stratégia, a opatrenia, ktoré sa v tejto oblasti prijímajú, sú neraz len čiastkové. Asi len v záujme nás občanov nám nikto nesprostredkoval názor pána prezidenta, že občania sú predovšetkým ľudskými bytosťami a „nemôžu sa stať objektom experimentu na úkor svojho zdravia“. A ešte raz prezidentské, ale médiami zatažené „že“ – že je nevyhnutné rozvíjať vidiek, prosperujúce poľnohospodárstvo či školstvo. Deň preberania moci v parlamente bol štvrtého apríla pre Bratislavu okrem iných súvislostí mimoriadne symbolický. Je to historický dátum jej oslobodenia. Ale na to si už naozaj nikto z novinárov nespomenul.

Ivan BROŽÍK

Prvoradá je upratanie terajšieho daňového neporiadku Jednotná daň nie je nemenná modla

Keď počtári z radcovského zboru Ivana Mikloša naposledy zvyšovali daň z pridanej hodnoty na dvadsať percent, sľubovali, že je to len dočasné. Po zlých skúsenostiach vieme, aká môže byť dočasnosť v našich podmienkach. Môže trvať aj vyše dve desaťročia. Daň z pridanej hodnoty však môže ísť dolu oveľa skôr.

Ukazuje sa, že nie je vylúčená ani úroveň DPH pätnásť percent. Pri mesačných rodinných výdavkoch vo výške asi tisíc eur by to znamenalo úsporu celých päťdesiat eur na domácnosť. Pre mnohých je to naozaj veľký peniaz.

■ RECEPTY PRE ROZPOČET

Rozkývavanie daní nie je jediný recept SMER-u na ozdravenie rozpočtu. Rozhodujúcim je ich výber. Pri lepšom a dôkladnejšom výbere DPH by sa dane vôbec nemuseli zvyšovať. Naopak, mohli by sa znížiť z dvadsiatich percent až na pätnásť. Upratovanie v daňovom neporiadku bude mať na starosti ako prvú a najdôležitejšiu úlohu aktuálny minister financií Peter Ka-

žimír. „Určite bude potrebné sa tým zaoberať a všetci si to dostatočne uvedomujeme,“ potvrdil. Pritom zostáva v platnosti zámer nastupujúcej vlády zdaníť vyšším percentom nadštandardné príjmy, zisky bánk, pravdepodobne aj alkohol a cigarety, hazard i luxusný tovar. Novinkou je tiež úvaha diferencovane zdaňovať luxusné nehnuteľnos-

AKTUÁLNE

ti, čo by zas prinieslo viac eur do samosprávnych rozpočtov. Len pre úplnosť – celková strata na zlom výbere DPH dosahuje v absolútnych číslach takmer dva a pol miliardy eur.

■ VERIA VÍZII VÍTAZA

Predseda Európskeho parlamentu Martin Schulz v gratulácii víťazovi našich parlamentných volieb Robertovi Ficovi okrem iného vyjadril nádej, že „verí v jeho víziu stabilizácie verejných financií, ktorá povedie k posilneniu hospodárskeho rastu a tvorbe nových pracovných miest“. V minulom vládnom

období SMER-u sa znížili dane najmä ľuďom s nižšími príjmami, a to zvýšením nezdaniteľného minima, zamestnaneckej prémie a daňového bonusu na dieťa. O deväť percent klesla DPH na lieky, zdravotnícke pomôcky, knihy a učebnice. Čo je mimoriadne zaujímavé, SMER znížil daň a cenu nafty o 0,13 eura na liter a ani raz napríklad nezvyšil cenu diaľničných známok. Ak je toto cesta, ktorej verí aj predseda Európskeho parlamentu, potom na Slovensku majú konečne nádej na zlepšenie životnej situácie aj tie sociálne najslabšie skupiny. Treba však najskôr zvládnuť následky nedávneho obdobia, ktoré tu bolo od samopádu vlády vlni na jeseň. „Podľa všetkého na Slovensku ... fungujú len benzínové pumpy; aj tam sa predáva najdrahší benzín,“ charakterizoval ho Robert Fico. Narážal pritom na situáciu v zdravotníctve, školstve a na nefungujúci informačný systém vo Finančnej správe SR. „To má za následok nefunkčnosť celého daňového systému,“ dopovedal víťaz volieb.

Ján ČERNÝ

Nová vláda — realita a očakávania

Roman MICHELKO

Poznám množstvo ľudí zo svojho okolia, ktorí sa nevedeli dočkať tohtoročných volieb. Ich výsledky mnohých príjemne prekvapili, neznamená to však, že si Smer dnešnú úroveň preferencií udrží po celé štyri roky. Je totiž oveľa jednoduchšie negatívne sa vymedzovať a na tom, že predchádzajúca vláda by mala čím skôr skončiť, sa skutočne nebolo ťažké zhodnúť. Nová vláda dostala veľmi silný mandát – tým na seba zobrala aj veľké očakávania, a práve tie možno budú kameňom úrazu. Stret medzi očakávaniami a realitou môže byť veľmi bolestný.

Samozrejme, dnes už vieme, aké budú priority novej exekutívy. Padne dogma všetkých dogiem predchádzajúcej pravicovej garnitúry – rovná daň. Ak si uvedo-

míme, že to, čo zaviedli Mikloš's boys na Slovensku, bolo skôr extrémom ako všeobecne akceptovanou normou, tak pohnutie s rovnou daňou bude len návratom k normálu. Podľa nových pravidiel sa ľuďom s príjmom nad 33 000 eur ročne zvýši daň z 19 percent na 22 či nebudaj 25 percent (pozor, takto bude zdanená len suma prevyšujúca túto hranicu) – teda nijaká revolúcia. Len pre porovnanie – francúzsky prezidentský kandidát François Holland navrhuje progresívne zdanenie až vo výške 75 percent (pri príjme nad 1 milión eur ročne) a nikto Francúzsko nevytláča z okruhu civilizovaných krajín.

Nová vláda iste pohne i so Zákonníkom práce. Ale aj v tomto prípade nemožno čakať nija-

ké revolučné zmeny. Určite nový Zákonník práce nebude zamestnancom garantovať právo na prácu, neprinesie istotu doživotného zamestnania. Bude sa hýbať len s parametrami výpovedných lehôt, odstúpeného, prípadne sa znova zaviedie ich súbeh. Ľuďom v ťažkej životnej situácii (strata

KOMENTÁR

zamestnania) to iste pomôže a naopak, zamestnávateľom sa o niečo zvýšia náklady pri prepúšťaní, ale katastrofické hlasy o tom, že pri takýchto podmienkach zamestnávateľia odmietnu zamestnávať nových pracovníkov, je hrubá demagógia.

Ďalšou dobrou správou pre nižšie príjmové skupiny je, že vý-

padok príjmov štátneho rozpočtu sa nebude plátať zvyšovaním DPH, ktoré oveľa viac postihovalo tých najchudobnejších, pričom najvyššie príjmové vrstvy si to často ani nevšimli. Bohapustá demagógia, že zdanenie aktivity (rozumej vysokých príjmov) je oveľa nespravodlivejšie ako vyššie zdanenie spotreby (rozumej tovarov a služieb), síce patrí k obľúbeným evergreenom pravice, dnes však už takmer nikoho nepresvedčí.

Z hľadiska veľkých infraštruktúrnych projektov sa môžeme, zdá sa, tešiť na oživenie projektu širokorozchodnej. Celkom iste sa zmení aj dynamika výstavby diaľnic, ktoré mali takmer dvojročné stop. Verím, že o štyri roky bude diaľničné spojenie Bratislava – Košice (možno s výnimkou diaľničných tunelov) realitou, rovnako ako dostavanie R1 až do Rimavskej Soboty. Samozrejme, bude sa musieť ustrážiť cena týchto projektov a tzv. PPP projekty treba aplikovať skôr na projekty typu nultý okruh Bratislavy, kde o potrebe a vyťažnosti tohto úseku niet pochybností. Veľký problém bude aj nastavenie dôchodkového systému. Dnes už

takmer žiaden odborník nepochybuje o tom, že nastavenie druhého piliera v pomere 9 percent priebežný a 9 percent kapitalizačný je dlhodobou neudržateľné. Problém je v tom, že aj vďaka barnumskej reklame sa do druhého piliera prihlásilo podstatne viac ľudí, ako boli pôvodné odhady, nehovoriac o tom, že pri všetkých prepočtoch bol aj tento pomer zlý. Okrem toho, nový model nárokov bol postavený vyslovene zásluhovo na úkor solidarity, čoho dôsledkom je priepastný rozdiel medzi tzv. starodôchodcami a novodôchodcami. Vstup do tohto systému je politicky extrémne rizikový. Do druhého piliera totiž vstúpilo približne 1,4 milióna ľudí, takže pre novú vládu vznikne osudová dilema – ísť do ťažkej reformy aj s rizikom, že mnoho voličov to nepochopí, alebo robiť len kozmetické úpravy systému. Toto všetko sú veci, na ktoré si budeme musieť počkať. Už dnes však musíme vedieť, že napriek výmene garnitúr sa situácia ľudí do dňa na deň nezmení. Trend je nastavený, ale na reálnu zmenu si ešte budeme musieť chvíľu počkať.

Kandidát KDH si cez deti kupoval voličov

Eva ZELENAYOVÁ

Levoča má po trojnásobných voľbách konečne primátora mesta. Stal sa ním trojnásobný víťaz volieb Miroslav Vilkovský. Jeho kandidatúru podporili Smer-SD, SNS, HZDS-LS, HZD, Most – Híd, Robíme to pre deti-SF a PRÁVO A SPRAVODLIVOSŤ.

Prvé komunálne voľby sa konali v Levoči v novembri 2010. Vyhral ich Vilkovský rozdielom 12 hlasov. Protikandidát Milan Majerský bol kandidátom KDH, SD-KÚ-DS a OKS. Neuznal výsledky volieb, podal podnet na Ústavný súd SR a ako dôvod uviedol podozrenie z kupovania hlasov Rómov v prospech protikandidáta. Ústavný súd vyhlásil voľby za neplatné, nasledovali ďalšie. V nich o 5 hla-

sov zvíťazil Majerský, ale ukázalo sa, že došlo k chybnému zrátiu hlasov v neprospech Vilkovského, ktorý pre zmenu taktiek podal podnet na Ústavný súd SR. Ten opäť vyhlásil voľby za neplatné, takže 31. marca Levočania volili znova. A aj napriek tomu, že do volieb primátora sa zapojil uznávaný právnik Radoslav Procházka, napriek návštevám poslancov parlamentu, ovplyvňovaniu Rómov rozdávaním sladkostí deťom, Majerský prehral rozdielom 430 hlasov.

Od prvých primátorských volieb v novembri 2010 sa Levoča stala prechodným hlavným mestom KDH. Všetky špičky strany sa usilovali osloviť a presvedčiť voličov mesta, najmä keď sa ukazo-

valo, že rozdiel medzi kandidátom Smeru a KDH nie je neprekonateľný. Kresťanskí demokrati podobne ako vo veľkej politike aj na úrovni okresu uplatňovali novú politickú kultúru. Nič im nebolo sväté, pred ničím sa nezastavili. K znevažovaniu protikandidáta sa pridali aj poslanci z OKS. Oslovovali Le-

POZNÁMKA

vočanov, pýtali sa, koho budú voliť. Keď zaznelo meno Vilkovský, zhnusené vyprskli: „Toho komunistu?“

Nad Tehelňou, kde žije rómske etnikum, sa v predvečer volieb objavila modrá Škoda Octavia s bratislavskou poznávacou značkou.

Dobrovoľníci kandidáta Majerského rozdávali sladkosti, letáky a volebné noviny. „Neporušil som nijaký zákon, sladkosti sme rozdávali deťom, nie voličom,“ tvrdil Majerský pred televíznymi kamerami s úsmevom víťaza. Ten Majerský, ktorý pre podozrenie z kupovania hlasov Rómov sa neváhal obrátiť na ústavný súd, sa tentoraz vôbec neostýchal priznať k tomu, že našiel spôsob ako si nakloniť rómskych voličov. Informovanejší Levočania tvrdia, že Majerský si pred voľbami dal poradiť od renomovanej mimovládnej organizácie, ktorá našla „dieru“ v zákone. Ten postihuje len priamu korupciu, čo sa na deti nevzťahuje, lebo nie sú voličmi. Nuž, politická kultúra na spôsob KDH.

Levoča je zložením obyvateľstva zvláštna. Darilo sa tu komunistickej strane, a preto ju nazývali aj malou Moskvou, ale súčasne majoritnú časť obyvateľstva tvorili veriaci. Levoča je pútnickým mestom s chrámom na Mariánskej hore. Navštívil ho aj blahoslavený pápež Ján Pavol

II. V neďalekej Spišskej Kapitule sídlil po vzniku Česko-Slovenska biskup Ján Vojtaššák, známy podporou katolíckeho školstva aj v Levoči. V roku 1949 dvesto obyvateľov mesta zatkli za účasť na obrane svojich kňazov pred zatýkaním, čo vošlo do histórie ako Levočská vzbura. Účastníkov vzbury vyšetrovali, 52 z nich odsúdili. V Levoči ešte žije Mária Repáková, odsúdená na 10 rokov. Mesto so silným kresťanským potenciálom patrilo v novodobej histórii Slovenska k bašte KDH. No pokúsenostiach za vyše dvadsať rokov s týmto hnutím slabne aj vplyv KDH na mestskú populáciu.

Voľby primátora vyšli mestskú pokladnicu na 18 tisíc eur. KDH sa teda postaralo o zbytočne vyhodnených 12 tisíc eur. Ďalších 1 900 eur prihodili mestskí poslanci za štvormesačné zastupovanie primátora svojmu poslancovi. Ten už taký štedrý nebol k mestským policajtom. Na žiadosť o zakúpenie obuvi im odkázal: „Vy neviete, že je kríza?“ Kríza...

AKO BOLO, ČO BOLO

Miro Košický viackrát režíroval Dobšinského rozprávky, ktoré mal veľmi rád. Cez ne zvykol povedať tú najkrutejšiu pravdu. Takú, aká odznela aj v Spišskom divadle v rozprávke O troch grošoch, kde kráľ oslovil radcov: „Tak radcovia a ministri moji! Máme hlásenia, že náš ľud sa nachádza v neľahkom postavení! Ľudia už nemajú z čoho žiť. Je potrebné, aby sme niečo urobili!“ – „Áno, vaša jasnosť,“ prítakal prvý radca. „Ľudia už nemajú čo jesť! A kurivo je strašne drahé! Keď človek chce niekam cestovať... stojí to celý majetok! Mnohí si nemôžu dovoliť cestovať ani pešo. Keď ľudia zaplatia dane a kúpia si základné potraviny, už im takmer nič nezostane! Remeslá upadajú, lebo nemá kto kupovať výrobky remeselníkov! Peniaze nie sú, lebo sa nehýbe obchod! Obchod sa nehýbe, lebo nie sú peniaze!“ Čo robíš? Odpoveď zapievali radcovia: „Zas musíme zvýšiť dane, //chceme platy, nie je na ne, //chceme platy, nie je na ne, // tak zvýšime daň!//“ Svoju

pesničku končia radcovia výstižne: „Platia všetci ako čierni, //na náš plat maličký biedny, // a ešte aj na odmeny, //idú Vianoc!“ Premiéra bola pred Vianocami. Pár týždňov predtým si Dzurindova vláda odhlasovala odmeny za prvé dva dni vládnutia. Deti sa zabávali, dospeli sa nerehotali

ktorý mu naporil podmienku. Neskôr v košickej televízii nakrútil podľa Jašíkovej novely Chlapec a smrť hraný film Biele kamene. Príbeh sa skončil smutne – smrťou hrdinu. Vedenie televízie žiadalo režiséra, aby to prestrihal. Miro odmietol. Biele kamene ostali v trezore – dodnes.

z okresu. Hrozil zákaz. Miro im pripravil podraz. Presvedčil herečku Anku Vallovú, aby ukázala na scéne holý zadok. Okresní ideológovia sa uzniesli, že holý zadok nepatrí do socialistického divadla. Na premiére bol zadok oblečený, ale „zadkoborcovia“ práve pre ten holý zadok prehli-

z vojenského prostredia Mauzoléum, kde sa vyzabával na „politrukoch“, odchovancoch Varšavskej zmluvy, ktorí ležú štvornôžky do NATO. Potom ešte nakrútil v košickom štúdiu STV televízny film o Clementisovi z názvom Smrť ministra, kde odzneli ďalšie kruté pravdy.

Dobšinského rozprávky režíroval naposledy na bratislavskej Malej scéne. Keď v nedeľu vypadol herec, išiel ho zaskočiť. Vedel, že deti čakajú na predstavenie. Cestou do divadla ho v autobuse definitívne zradilo viackrát operované srdce. Keby sa to stalo o nejakú hodinku neskôr, tak by skončil asi ako slávny francúzsky dramatik Molière, ktorý zomrel priamo na scéne.

Miro Košický sa hlásil k Modre, ku Košiciam, no najväčšiu brázdou vyoral v Spišskej Novej Vsi v tamojšom divadle. Nuž, na záver mi ostáva už len smutne skonštatovať, že tento enfant terrible slovenského divadla, nespútateľný bohém a skvelý zábavný kamarát by sa bol 15. apríla 2012 dožil 65 rokov.

Budeš nám chýbať, Miro...

Kruté pravdy Mira Košického

Peter VALO

len na jedovatom politickom komentári. Bol to naozajstný Pavol Dobšinský podľa Mira Košického. Ktosí sa Mira opýtal, či sa nebojí. „Čoho?“ Odvetil otázku. „Veď je to len pravda.“

A tú on hľadal vždy. Keď sa na protest proti sovietskej okupácii v roku 1968 upálil v Prahe Ján Palach, Miro prečítal odvážne vyhlásenie a ocitol sa pred súdom,

Miro si dlho nemohol nájsť zamestnanie. V roku 1979 ho pozval herec Štefan Labanc na hostovanie do Spišského divadla. Po piatich rokoch mu riaditeľ DJZ Prešov Ján Šilan ponúkol napriek odporu ideológov trvalé angažmán a vybral si Vampilovú hru Rozlúčka v júni. Zžieravá skepsa z nej len tak sršala. Na generálku mali prísť súdruhovia

adli zžieravú kritiku spoločnosti. Odvtedy Miro Košický vravieval: „Stačí hľupačom ukázať holú riť a bude pokoj.“

Miro sa nebál dotknúť ani nedotknuteľných téz o povstaní, keď uviedol hru Petra Hajdúka Ostrov, kde postavil na hlavu všetky tézy o vedúcej úlohe partizánov v odboji. S rovnakou vervou sa v roku 2000 pustil do mojej frašky

Len racionálna ekonomika bez nánosov ideológií vedie k prosperite Hodvábna a jantárová cesta pre dvadsiate prvé storočie

Ivan BROŽÍK – Foto: archív

Už pred viac ako štyrmi rokmi dorazil do Hamburgu prvý skúšobný nákladný vlak, vypravený v Pekingu. Trasu dlhšiu ako dvadsaťpäťtisíc kilometrov zvládol za neuveriteľných pätnásť dní. Experimentálna a prelomová jazda kontajnerového vlaku bola výsledkom spolupráce nemeckých železníc Deutsche Bahn so železnicami štátov ležiacich na jednej z vetiev budúcej euroázijskej transportnej cesty – Číny, Mongolska, Ruska, Bieloruska a Poľska.

Ak teda u nás niekomu prekáža „socialistický“ projekt predĺženia širokorozchodnej, na ktorom spolupracuje „komunistické“ Rusko, mal by sa rýchlo zobudiť zo svojej obmedzenej geopolitickej pseudoreality. Nemci totiž na ňom už reálne pracujú. Predseda vlády Robert Fico v tejto súvislosti pre SNN povedal: „Iba ľudia, ktorí mali ideologické klapky, to odmietajú. Oni to neodmietajú z racionálnych dôvodov, oni to odmietajú len preto, lebo je v tom zakomponované Rusko. V tom je tá úbohosť niektorých politikov na Slovensku. Našťastie je v tom aj Rakúsko, takže máme aspoň dobrý argument, že nie hlupáci sú iba Rusi, Ukrajinci a Slováci, ale aj Rakúšanania.“ Ruská Transsibírska magistrála vznikla a začala v pl-

nom profile fungovať ešte za vlády Romanovcov v cárskom Rusku.

■ IDEOLOGICKÁ SLEPOTA

Mimochodom, o široký rozchod u nás nemáme záujem ako jediní. Fínsko už využíva trať z Helsínk cez Rusko do Mančuli na rusko-čínskych hraniciach a odtiaľ ďalej do ostatných veľkých čínskych miest, vrátane Pekingu. Práve táto trasa umožňuje dopravu tovarov z Číny a späť do 12 dní, čo je tretina času potrebného na prepravu tovaru kontajnerovými loďami. Ešte väčší záujem Európy púta podľa Markku Heiskanena zo Severského inštitútu pre ázijské štúdiá postupné otváranie takzvanej Železnej hodvábnej cesty. V budúcnosti by mohla viesť z Južnej Kórey cez Severnú

Kóreu, Rusko do severnej Európy s vetvou smerujúcou z Ruska do Číny. Pre úplnosť, Holandsko už tiež uskutočnilo pokus prepojiť prístavný Rotterdam s ázijskými železnicami a nezaostali ani Nóri so svojím prístavom v Narviku. Na zámere postaviť ŠRT trvá aj Viedeň, aj keby mala stavba obísť váhajúce Slovensko cez Maďarsko. Predseda súčasnej slovenskej vlády však pre naše noviny našťastie potvrdil: „Vnímam obrovské strategické výhody tohto projektu. To iba hŕstka ideologických bláznov, ktorí majú klapky na očiach, si myslí, že dokážu zastaviť takýto projekt, na ktorý pozerá celý svet naozaj s veľkým záujmom, pretože ide o prepojenie Východu a Západu. Tento projekt ja podporujem.“

■ ŽELEZNÁ CESTA

Najdlhší širokorozchodný železničný koridor je Transsibírska magistrála, ktorá má spolu s nevyhnutnými odbočkami dĺžku 24 800 km. Vedie od Petrohradu cez Moskvu až do ďalekovýchodného prístavu Nachodka. Na magistrálu nadväzujú aj južnejšie trate do ďalekovýchodných častí Číny, Kórey a ďalších ďalekovýchodných prístavných terminálov na indotichooceánskom pobreží, vrátane kratších trajektových prechodov do významných ázijských terminálov. Najnovšie odbočky trate smerujú cez ruské a ukrajinské územie do Kazachstanu a

ďalších krajín strednej Ázie, ako aj do ďalekovýchodných terminálov. Spolu predstavujú dĺžku okolo 20 000 km. Táto trasa – koridor – je vlastne „Hodvábnu cestou“ 21. storočia. Zároveň smeruje do priesečníku so severojužnou „Jantárovou cestou“. Vysoký strategický význam tejto najmenej náročnej transkontinentálnej európskej spojnice ocenilo aj Európske spoločenstvo priznaním najvyššej priority projektu.

■ NEZNÁMA STRATÉGIA

Stratégia EÚ pre Dunajský región a špecificky pre „Stredoeurópsky dunajský región“ predpokladá vo všetkých pozemných druhoch dopravy postupné presunutie tovarových komodít na ekonomicky i ekologicky výhodnejšiu železničnú dopravu a kde je to možné, na najvýhodnejšiu vodnú dopravu. Práve v súčasnosti posledných dvoch druhoch dopravy podľa stratégie „potrebne hľadať prioritné trasy a infraštrukturálne stavby, vrátane prekládkových tovarových terminálov pre budúce multimodálne a intermodálne prepravy v rámci komodálnych dopravných reťazcov s príslušným logistickým zabezpečením (službami). Potenciálne najväčšie možnosti poskytuje Paneurópsky vodný dunajský koridor č. VII. s jeho stredoeurópskymi prístavmi Bratislava, Komárno a Viedeň“. Dá sa ešte pochybovať?

Permanentný konflikt politických zoskupení sa na čas stíšil, ale vojna o moc sa nekončí Národný a kresťanský pilier stratil zástavníka?

Eva ZELENAYOVÁ

Existencia štandardných politických strán v parlamente ešte nezaručuje, že sa budú správať v súlade so svojou ideologickou podstatou. Neraz v minulosti to dokázali. Trebárs kresťanskí demokrati od vzniku svojho hnutia vyjadrujú nezmieriteľnosť s komunistickou ideológiou, ale už v roku 1994 sa spojili so SDL, teda s následným subjektom po komunistickej strane. Obidvom to vynieslo vládne pozície a azda aj súkromný profit. Jeden z ministrov za SDL nadobudnutý majetok vysvetľoval výhrou v lotérii...

V roku 1998 vytvorilo Kresťanskodemokratické hnutie dokonca koalíciu stranu (SDK) s liberálmi a so socialistami, opäť s rozdielnymi postojmi k základným hodnotovým otázkam. A opäť len pre dosiahnutie moci a vidinu zmocniť sa majetku štátu.

Ani neskôr sa strany s konzervatívnym ukotvením nesprávili ideologicky. V roku 2002 sa spojili do vládnej koalície s liberálnou ANO a v roku 2010 s liberálnou SaS. Do tohto celku zapadli aj strany na etnickom princípe, či už SMK alebo Most – Híd. Čo teda spájalo zoskupenie tzv. pravícových strán? Ideológia to nebola, ani naliehavá potreba slúžiť občanom, ale celkom evidentne moc. Veď Gorila prehovorila jasnou rečou. Stranám, čo sa takto grupujú s vidinou osobného či skupinového prospechu, by skôr než pravica prislúchal názov Záujmová politická koalícia (ZPK). A čo hodnoty? Majú ešte v súčasnosti nejaký význam alebo sa jedinou hodnotou stali peniaze, ako to predvídal finančník Soros?

■ KTO PO HZDS A SNS?

Do roku 2002 bolo dominantnou stranou na Slovensku stre-

dopravé HZDS. Svoj program zakladalo na troch pilieroch – národnom, sociálnom a kresťanskom. Nezodpovednou politikou však prišlo o svojich voličov a v súčasnosti sa z rozhodujúceho politického subjektu stala mimoparlamentná strana. Rovnako dopadla aj SNS s výrazným akcentom na národný a kresťanský pilier. Smer súčasť absorboval voličov HZDS, stal

REFLEXIA

sa rozhodujúcou politickou silou, ale ideologicky nemôže suplovať HZDS a SNS. KDH a SDKÚ podľa názvu patria medzi hodnotové strany, ale podľa výkonu reálnej politiky len k záujmovým stranám. Po HZDS a SNS zostalo v parlamente prázdno, čo zrejme zaregistroval poslanec Pavol Frešo (SDKÚ), lebo sa ponáhal vyjadriť názor, že SDKÚ chce byť stranou kresťanskou, ľudovou, národnou i občianskou...

■ MATOVIČOVO LAVÍROVANIE

Bez akéhokoľvek ideologického a programového ukotvenia je v súčasnosti Matovičova strana. Vyhranila sa ako strana protestu, čo nemusí mať dlhú životnosť. Že

dokáže zaujať voličov, presvedčila vo voľbách. Matovič je dobrý manažerský produkt s invenciou vzbudzovať pozornosť. Pri takej ponuke, aká sa objavila v tohtoročných predčasných voľbách, Matovič mal šancu. Jeho strana sa stala nádejou pre sklamaných voličov najmä po tom, keď z kandidátky odišli staré známe tváre odidencov z KDH. Na prežitie to však strane nebude stačiť. Je však momentálne jediným reálnym subjektom, ktorý by mohol prevziať národnú a kresťanskú agendu po stranách HZDS a SNS. To by však Matovič musel konsolidovať stranu, vzdať sa lavírovania, čo sa stalo jeho hlavnou politickou metódou (na lavírovanie stroskotala SDL). No a samozrejme zmeniť správanie sa a slovník. Či je Matovič schopný vyplniť medzeru po HZDS a SNS, je skôr otázka pre jasnovidcov. Ale ak to neurobí on, určite sa o to niekto pokúsi.

■ POSTOJ SMERU

Smer netvorí ľudia s národnou a kresťanskou orientáciou, a preto dosť ťažko môže vyplniť medzeru po HZDS a SNS. Prítom ide o agendu blízku väčšine obyvateľov Slovenska. Čo sa

teda v ostatných voľbách na Slovensku prihodilo, že vôľu väčšinového obyvateľstva nemá kto v parlamente zastupovať? Peter Pogády pred dvoma rokmi v súvislosti s voľbami napísal (Literárny dvojtyždenník) prorockú myšlienku: „Ako však budú (voľby) vyzerať, keď v procese emancipácie občana bude nastolená otázka: občan alebo moc kapitálu?“ A ďalšiu: „Aký význam má cesta, ktorá nevedie k chrámu?“ Pogády odpovedal: „Od toho potom bude závisieť, či sa z nás znova stane ‚kanonenfuter‘ na základe tradície: kto zorganizuje malý konflikt, zarobí malé peniaze, kto zosnuje konflikt gigantický, získa peniaze gigantické... a ich prostredníctvom ovládne svet...“

Nepripomíname voľby 2012 skôr konflikt než predvolebnú kampaň? Záujmová koalícia prehrala. Smer naznačenými ústupkami na posilnenie nestrannosti vlády môže síce získať trochu drahocenného času, ale vojna o moc sa nekončí. A Smeru nepomôžu ani mimovládny sektor, ani médiá ovládané mocným kapitálom, nie záujmami štátotvorného národa. Prehrou kapitálu nie je výhra ľavice. Výhrou kapitálu je prehra kresťansko-národných síl.

Dnešné vekové hranice odchodu žien do dôchodku sú diferencované a vo všeobecnosti o niečo nižšie ako u mužov. V budúcnosti pri budovaní poistného systému v sociálnom zabezpečení sa nepočíta s ich ďalším znížením. Naopak, tendencie väčšiny sociálno-poistných systémov sú založené na zjednocovaní vekových hraníc mužov i žien z hľadiska možného odchodu do dôchodku. To je len jeden z množstva otvorených problémov, ktoré sú akýmsi nastaveným zrkadlom spoločnosti vo vzťahu k ženám.

Žien v politike je povážlivo málo a nepribúdajú

Postavenie žien v druhom tisícročí zďaleka nedosahuje slušný priemer. Preto aj možnosti žien, ako aj presadzovanie ich záujmov sú hlavné atribúty zapájania sa stále ešte malej skupiny žien do politiky. Žijeme svet mužov. Dajú nám muži priestor, aby sme so čtou obstáli aj v tejto sfére? Práva žien, rovnosť, odstránená „tichá“ diskriminácia žien vo vzťahu k druhému pohlaviu a demokracia vo všetkých sférach života žien, to sú základné princípy, ktoré by mali platiť v každej demokracii a hrdiacej spoločnosti. Nie všetky ženy dokážu odhodlať tieto myšlienky realizovať. Ťažko povedať, čo je za tým... nezaujím, rezignácia, ľahostajnosť, odovzdanosť či jednoducho strach? Na Slovensku je v politike okolo 30 percent žien. To je povážlivo málo... O to viac treba podporovať tie ženy, ktoré na seba v súčasných podmienkach prevzali zodpovednosť aj za ostatné ženy a nastolujú aj za ne požiadavky. Citlivo ako seizmograf reagujú na ich potreby. Boria sa s tými istými alebo podobnými problémami, vedú o tienistých stránkach týraných, doslova ubolených žien. A je ich nemálo. Azda je v tom i nádej na posunutie problémov, ktoré sa možno dnes zdajú neriešiteľné, do roviny vyriešených.

„Prítomnosť žien v politike prináša iný pohľad na svet, pohľad z druhej strany, zo strany rodiny, žien a detí, starých ľudí, solidarita so slabšími, prináša realistický pohľad na každodenný život a jeho problémy. Ženy sa riadia viac záujmami ľudí, rodiny a menej straníckymi záujmami,“ tvrdí pracovníčka tretieho sektora Olga Pietruková. Kedysi dávno predsedníčka parlamentu Nórskeho kráľovstva Kirsti Grondahlová, zastupujúca krajinu, ktorá má v politike iba mužov, konštatovala, že krajina musí byť veľmi bohatá, inak by si nemohla dovoliť nevyužiť aj potenciál druhej polovice spoločnosti – žien. V roku 1925 vyšiel fejtón Karla Čapka, v ktorom s vtipom sebe vlastným odhaľuje, prečo ženy po politickej kariére netúžia tak ako muži. Píše, že nám ženám chýba akýsi bojovný duch a zmysel pre abstrakciu. Zato sa žena ochotne vrhne do zápasu, aby zachránila konkrétne dieťa. A takto je to aj s bojovým duchom. Prečo je ešte stále tak málo žien na vysokých pozíciách v politike? Je to osobná chyba žien či vlastný nedostatok sebavedomia a ambicióznosti?

Eva SISKOVÁ

Čo skutočne urobí nová slovenská vláda s krivkajúcim športom? Vo voľbách naposledy „šibali“ aj športovci

Andrej MRÁZ – Foto: www.topky.sk

Všimli ste si podrobnejšie zoznamy registrovaných kandidátov pred voľbami? Skôr nie ako áno. Preto vám trochu pomôžeme, aby ste vedeli, že aj niektorí športovci dobre „šibali“ a to už pred Veľkou nocou. Ba podaktorí si vyšibali nie okrasné vajčka, ale niečo trvalejšie a hodnotnejšie – miestečko v parlamente.

Z minulosti pripomenieme, že v rokoch 1992 – 2012 boli už v Národnej rade SR tri desiatky bývalých športovcov. Bolo to veľa v šiestich obdobiach či málo? Stav bol ustálený, v laviciach sedeli vždy traja až sedmi známi športovci. Medzi mužmi sa objavili doteraz aj dve ženy, ktoré hodno vymenovať. V rokoch 1992 – 1994 reprezentovala v parlamente SNS hádzanářka Mária Ďurišinová a zopakovala si to aj v období 1994 – 1998, ale už v drese Spoločná voľba. V tom druhom období sedela v parlamentnom kresle za LS-HZDS lyžiarka zjazdárka Jana Gantnerová. Odvtedy nijaká žena.

■ LEPŠÍ IMIDŽ

Často si chcela niektorá zo strán zlepšiť a zviditeľniť svoju zostavu známym športovcom, napr. J. Pribilincem, K. Haťapkcom, S. Kropilákom, V. Lukáčom... Smer-SD mal vo svojom kádri v rokoch 2006 – 2010 Dušana Galisa, futbalového reprezentanta a trénera Slovana i reprezentácie, ktorý si udržal miesto vo svojom kádri aj v rokoch 2006 – 2010. Takisto sa dvakrát predstavil za tú istú stranu aj Stanislav Kubánek, kolkár a dlhoročný predseda ich zväzu. V tomto novom období bolo najviac športovcov na kandidátke Strany občanov Slovenska, ktorá sa vyhlasovala za stranu športovcov, lenže bola príliš mladá, nová, neuskúsená a nedostala sa do parlamentu. Napriek tomu, že si vyhladila až 17 zná-

mejších športových mien, „neskórovala“. Zo všetkých dvanásť strán, ktoré núkali nejakého športovca, sme mohli zaregistrovať ďalších deväť strán. Dieru do sveta však neurobili. Ostali piati: D. Galis a S. Kubánek zo Smeru rekordne, už po tretí raz. Zo strany Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti (OLaNO) dobre nepochodil nikto, ani Jozef Plachý, bývalý čs. reprezentant v atletike z 24. miesta, ani Ivan Hrdlička, bývalý futbalový reprezentant ČSSR z 25. miesta, ba ani Gabriela Mlsnová, športová pedagogička, ktorá bola na 28. mieste. Zo strany Most – Híd František Šebej, bývalý pretekár a tréner karate, ako aj Arpád Érsek, tréner reprezentácie a bývalý bорец v šerme kordom, z trinásteho a jedenásteho miesta kandidátky svoje miesta obhájili. Máme tu ešte SDKÚ-DS ktorá ponúkala, ale až z 80. a 83. miesta Marcela Matanina Konečného, bývalého maratónca a účastníka OH 2004, aj Františka Halása, bývalého futbalistu mládežníckej reprezentácie a prezidenta FC Nitra, ale ani jeden sa do poslaneckých lavíc nedostal. Jedine KDĽH nemalo z parlamentných strán na kandidátke športovca. Z výpočtu vyplýva, že na poslanecké miesta má nárok len päť zástupcov ľudu z oblasti športu.

■ PROBLÉMY ŠPORTU

Nikto by zrejme nemietal, keby ich bolo viac, pretože aj na športovom poli je stále veľa práce a problémov.

Športovec a politik Dušan Galis (vľavo).

Náš šport je totiž dlhodobo podvyživený finančne. Nemá vo vláde vážnejšieho a pevného partnera, s ktorým by mohol zodpovedne nedostatky odstraňovať. Nebola a nie je to však chyba vlády. Je to chyba najmä telovýchovnej organizácie, ktorá je roztrieštená a od začiatku jej chyba tzv. strešný orgán, ktorý by bol pre vládu serióznym a odborne kvalitným partnerom.

Úroveň slovenského športu má už dlhé roky klesajúcu tendenciu na všetkých úrovniach, od mládeže, cez školy, až po reprezentáciu vlastí. Bývalá vláda zanechala na stole nový (koľký už?) Návrh na reformy v športe, ale zdvihla sa proti nemu vlna nevole najmä od menších, menej úspešných i populárnych zväzov. Telovýchovné hnutie preto netr-

pezlivo očakáva, čo sa s novým návrhom stane. Či ho bude Ficova vláda renovovať alebo si ho ponechá ako podklad na nové návrhy, ktoré bude musieť vypracovať a uviesť do života. V športovom hnutí je rozšírený názor, že nijaká doterajšia vláda sa športovej problematike nevenovala dostatočne, hoci je jasné, že najviac pre šport urobila vláda R. Fica v období, keď mala aj svojho splnomocnenca pre túto oblasť – Dušana Galisa. V tom čase sa urobilo veľa najmä pre mládež, vyrástlo množstvo ihrísk a to by mohlo priniesť svoje ovocie práve v tomto období. Isté je totiž, že telovýchovné hnutie sa potrebuje zjednotiť, brzdy výkonnostného postupu odstrániť a nedostatky, o ktorých sa dobre vie, eliminovať. O koľko rokov sa to podarí?

Na Slovensku sa stalo nepísanou a nepeknu tradíciou, že odchádzajúca garnitúra pred uplynutím svojho mandátu poriadne načrie do verejných financií a rozdáva z nich ako zo svojho. Takýto krok má z hľadiska odchádzajúcich politikov logiku. Na jednej strane prílepšia sebe, svojim vybraným podriadeným či spriazneným firmám a na druhej strane podkúria svojim nasledovníkom. Nová vláda sa vzápätí stáva terčom nemilosrdnej kritiky rozhadzovačov v štýle „my by sme na rozdiel od vás vedeli ako vyzrieť na problémy, lenže sme nedostali šancu dokončiť začaté“.

Polená a ovocie

Svedkami vyššie uvedenej javu sme aj v týchto dňoch. Opozičná SDKÚ-DS zareagovala na vyjadrenia premiéra a ministra financií o tom, že nová vláda zdedila verejné financie v nie dobrom stave, podráždene a mentorsky. „Minister financií Peter Kažimír veľmi dobre vie, že hotovostné plnenie štátneho rozpočtu za prvé tri mesiace tohto roku nie je pre celoročný výsledok verejných financií v medzinárodnej metodike podstatné. Ak by do vývoja rozpočtu v tomto roku vláda nezasaňovala, deficit by dosiahol 4,4 percenta hrubého domáceho produktu. Ak súčasný minister financií tvrdí, že deficit bude vyšší, mal by jasne povedať, v ktorých položkách by mal byť vývoj horší.“

Keď sa na vývoj deficitu štátneho rozpočtu za prvý kvartál tohto roka v porovnaní s rovnakým obdobím roka minulého pozrieme cez reč reálnych čísiel očistených od akéhokoľvek politického folkloru, dôvodov na spokojnosť je menej ako málo. Do konca marca tohto roku vybral štát na DPH len okolo 40 percent a na spotrebných daniach menej ako 60 percent z plánovaného objemu prostriedkov. Za prvé tri mesiace tohto roku narástol deficit oproti rovnakému obdobiu pred roka o vyše pol miliardy eur. Suma 1,15 miliardy eur predstavuje viac ako tretinu celoročne plánovaného deficitu. Obavy ministra financií, či sa podarí udržať rozpočtový schodok pre tento rok na úrovni plánovaných 4,6 percenta, sú preto namieste. A to sa na vládu sype aj ďalší problém, ktorý je dedičstvom kauzy kolapsu informačného systému daňových úradov.

Začínajúci podnikatelia, ktorí chcú podnikáť v oblasti predaja tovaru alebo poskytovania služieb a musia podľa zákona 289/2008 Z.z. od 1. 1. 2012 používať elektronickú registračnú pokladnicu, sú bezradní. V systéme daňových úradov nefunguje pridelovanie daňového kódu registračnej pokladnice. A bez neho môže podnikateľ o podnikaní iba snívať a môže si akurát plniť svoje odvovňovacie povinnosti voči štátu. Daňové úrady už pracujú na náhradnom riešení, ale ďalšie ovocie Miklošom zavádzaného info-systému KONS, ktorý nefunguje dodnes, môže byť ešte poriadne trpké.

Oto BALOGH

K štandardom vyspelých demokracií sa neraz hlásime vtedy, keď to vyhovuje mocným Ako sa vrátiť k skutočnej vláde ľudu

Jozef HAJSTER – Karikatúra: Andrej MIŠANEK

Aj v politickej kríze, ktorá sa na Slovensku začala pádom Radičovej koalície, sa ukázalo, že existujúce demokratické inštitúty fungovali dobre. Tým sa však obsah parlamentnej demokracie nevyčerpáva. V súvislosti s krízou dôvery sa pred voľbami skloňoval aj problém partokracie.

Verejnosť poukazovala na to, že o výbere kandidátov na poslancov u nás rozhodujú úzke stranické grémiá a voliči svojich poslancov vlastne ani nepoznajú. A stranickým centrálam sa de facto za svoju činnosť či nečinnosť aj zodpovedajú viac ako voličom. Podstatou problému je prepojenie občianskej spoločnosti a štátu, osobitne so základnou inštitúciou zastupiteľskej demokracie, ktorou je parlament. S tým súvisí aj zahŕňovanie ďalších inštitúcií štátu.

■ OPORTUNISTICKÁ PRAX

Keď v roku 1998 Vladimír Mečiar presadil zákon, že Slovensko ako celok bude jedným volebným obvodom, vtedajšia pravcová opozícia, vydávajúc sa za pravých demokratov, to veľmi ostro kritizovala. Keď sa dostala k vládnej moci nič na ňom nezmenila. Veľmi rýchlo zistila, že aj jej táto deformácia volebného systému vyhovuje. Návrat k viacerým volebným obvodom, napríklad v podobe krajov, namiesto jedného, je preto z hľadiska fungovania volebnej či parlamentnej demokracie zásadný problém slovenskej demokracie. Politické strany sú len medzičlánkom medzi štátom a občianskou spoločnosťou, preto partajný záujem nemôže byť nadradený záujmom voličov. Návratom k viacerým volebným obvodom by sa urobilo zadosť aj definícii demokracie ako vláde ľudu. Nehovoriac o tom, že ide o štandard bežný vo vyspelých demokraciách. A k nim sa predsa hlásime. Ako sa však

už mnohokrát ukázalo, často len vtedy, keď to vyhovuje mocným. Najnovšie, v rozhovore pre SNN zámer, zmeniť volebný systém potvrdil aj premiér R. Fico.

■ STRANICKE NOMINÁCIE

Návratom k viacerým volebným obvodom by sa život poslancov aj stranických centrálnych určite sťažil, zvýšila by sa však ich zodpovednosť voči voličom a aj kontrola výkonu zvereňovaného poslaneckého mandátu voličmi, čo je zmyslom zastupiteľskej demokracie! Je to však oveľa vážnejší problém, ako sa na prvý pohľad zdá. Od toho či a ako ho politici vyriešia, závisí aj fungovanie a stabilita politického systému.

Z neriešenia problému partokracie teraz veľmi produktívne ťaží Igor Matovič svojou koncepciou nezávislých osobností. Keďže aj kvalita poslancov v terajších stranických nomináciách je rôznorodá, prispelo by to i k zvýšeniu výberu kvalitnejších. A poslanci parlamentu by sa tak nemohli schovávať za vr-

cholové vedenie svojej strany ako v súčasnosti. Preto sú takí anonymní a veľkú väčšinu z nich voliči vôbec nepoznajú. Zakrývajú tým tiež svoje ničnerobenie a pohodlný život za veľký plat. Výsledkom slovenskej partokracie je aj taká anomália, že až neúmerne veľký počet poslancov je z Bratislavy. Je nevyhnutné, aby politickí lídri konečne pochopili aj to, že výsledkom partokracie je tiež hromadenie napätia, nejasnosti či nedorozumení a vzniká priestor na rôzne správy a jské hry. Keď to však potom vzbuchne, ako v prípade Gorily, cítia sa ukrivdení. Voliči sú svedkami takých veľkých

nechutností, škandálov a protestov ako pred marcovými voľbami. A sú z toho rozčarovaní. Problém partokracie trvá aj po nečakane relatívne vysokej účasti voličov v parlamentných voľbách. Ignorovať ho a domnievať sa, že vyššia účasť voličov tento problém prekryla či zakryla, by bolo nevidieť si ďalej od nosa. Pritom na rozdiel

od iných problémov, ktoré treba po voľbách riešiť, by to nestálo ani cent.

■ PREBYTOK ZÁKONDARCOV

Bola by chyba spoliehať sa na to, že občania zabudnú na problémy, ktoré sa počas predvolebnej kampane objavili. Je pochopiteľné, že voliči chcú mať v parlamente „svojich“ poslancov, chcú s nimi komunikovať, žiadať od nich vysvetlenia alebo naopak prenášať cez nich požiadavky na riešenie nielen celoštátnych, ale aj miestnych problémov. A nie sa len v televízii dívať ako pre nich viac či menej anonymná stranická skupina poslancov, hoci k zvoleniu niektorej z nich aj sami prispeli, sa v parlamente háda, vzájomne uráža a občas aj hlasuje. Priebežne by sa viac aj ventilovali existujúce problémy. Poslanci by boli pod kontrolou konkrétnych voličov, a nielen stranických centrálnych ako teraz. Aj keď niektorí z nich udržiavali s voličmi kontakt, nie je to zďaleka všeobecný jav. Väčšina z nich okrem sedenia v pléne či na zasadnutiach parlamentných výborov, vrátane hlasovania, aj to podľa pokynov vedenia svojej straníckej centrály, nerobí takpovediac nič, len sa – ľudovo povedané – fláka. Nezriedka v parlamentnej štatistike nevykazujú nijakú aktivitu. Pri tomto stave logicky vyvstáva aj otázka, načo vlastne máme až 150 poslancov, možno by stačila polovica. Aspoň by sme ušetrili na iné, potrebné výdavky.

Premiér Robert Fico: Absolútnou prioritou vlády je, aby sa neznižovala životná úroveň ľudí

Našou povinnosťou bude vrátiť Matici kyslík

Už v prvý deň svojho úradovania nás prijal na rozhovor. Dvojnásobný premiér, predseda strany Smer-SD, manžel právničky Svetlany a otec syna Michala. Robert Fico 15. septembra oslávi 48 rokov. Z absolventa Právnickej fakulty UK v Bratislave sa vypracoval na docenta práv, v rokoch 1994 – 2000 zastupoval Slovenskú republiku ako agent v konaní pred Európskou komisiou pre ľudské práva a Európskym súdom pre ľudské práva. V politike je dvadsať rokov. Ako jediný zvolený poslanec zo sto päťdesiatich skladal po tohtoročných voľbách sľub na ústavu, za ktorú aj hlasoval. V roku 1999 na protest proti politike SDĽ odišiel zo strany a založil Smer. V roku 2004 dokončil projekt zjednocovania ľavicových strán. Vo voľbách v roku 2002 dosiahol Smer 13,6 percenta hlasov, čo bolo istým sklamaním aj pre predsedu strany. V rokoch 2006 – 2010 bol predsedom vlády zloženej zo Smeru, z HZDS a zo SNS. V roku 2010 síce Smer voľby vyhral, ale nestačilo to na vytvorenie vlády. Po tohtoročných predčasných voľbách strana Smer-SD dosiahla 83 mandátov v parlamente a sama zostavila vládu.

Zhovárali sa Eva ZELENAYOVÁ a Maroš SMOLEC - Foto: L. LESAY

• Bol rozdiel medzi vstupom do vlády v roku 2006 a teraz?

V roku 2006 som vstupoval do vlády s nie dostatočným množstvom informácií o tom, čo všetko obnáša vládnutie v koalícii, keďže som dovtedy pôsobil iba ako opozičný politik. Nemám na mysli prácu, ale vzťahy a konflikty. Hoci som bol dlhý roky v politike, nečakal som, že je to až také. Preto keď sme zostavili vládu sami, vydýchol som si, ale na druhej strane som si uvedomil, že musíme nájsť nejakú alternatívu neexistujúceho koaličného partnera. Lenže nielen preto som sa rozhodol hľadať podporu a diskusiu so sociálnymi partnermi. Chcem, aby sociálni partneri, nielen tí štandardní, ako sú ZMOS, VÚC, zamestnávateľa, zamestnanci, no i katolícka a evanjelická cirkev, akademická obec, Jednota dôchodcov Slovenska a ďalší sa stali tými, s ktorými sa budeme pokúšať dosahovať dohody. Bolo by veľmi jednoduché použiť 83 hlasov v parlamente a schváliť to, čo predložila vláda. No hrozí nebezpečenstvo, že nechci začať ignorovať pomerne významnú časť spoločenského spektra. Tam hľadám to vyvažovanie, brzdy, páky, ktoré by sme inak mali, keby bola koaličná vláda. Ibaže keď odmietli všetci s nami ísť, musíme to robiť takto. Čiže rozdiel je v tom, že teraz som vedel oveľa viac, do čoho idem, ako v roku 2006. Lenže idem do podstatne inej situácie s jednou politickou stranou a za podmienok, ktoré pre politiku nie sú práve najpriaznivejšie.

• Predsa, v roku 2006 vás tu nikto nečakal, teraz to bolo trochu iné, aj keď v obidvoch prípadoch ste striedali pravcovú vládu?

Nastavujeme určité pravidlá, ktoré tu doteraz neboli. Pozrite sa, ako prebehla voľba predsedu NR SR. Pavol Paška dostal 130 hlasov zo 150. To neprišlo len tak. Ale aj preto, že po parlamentných voľbách sme hneď zvolali okrúhly stôl s opozičnými stranami a boli sme veľkorysí. Ponúkli sme im dve kreslá podpredsedu parlamentu. Máte pravdu, v roku 2006 ma tu čakala pani upratovačka so slovami: „No pán premiér, ja som prežila deviatich, prežijem aj vás.“ V roku 2010 napriek tomu, že sme suverénne voľby vyhrali, privítal som premiérku Radičovú so šampanským. Včera ma takto privítala expremiérka. Mám teda pocit, že začíname zať ovocie z úrody, ktorú sme siali pomerne dlho.

• Ľudia si zaslúžia istoty – bolo heslom i posolstvom strany Smer v predvolebnej kampani. Aké istoty ponúkate po voľbách?

V samotnej predvolebnej kampani sme si dávali veľký pozor na to, aby sme ľuďom nedávali nereálne sľuby. Veľmi presne sme opisovali situáciu. Za istotu by som považoval to – a budeme sa o to aj usilovať – aby ďalej neklesala životná úroveň ľudí. Máme síce sociálnodemokratický kabinet, ale rovnako máme povinnosť konsolidovať verejné financie, lebo ide o medzinárodný záväzok SR. Je dôležité, aby finančné trhy boli v poriadku a ozdravovanie budeme robiť principiálne na úkor bohatých.

• Vláda je zostavená, aké najdôležitejšie úlohy čakajú na nových ministrov?

Sú dve priority, prvou je vytvore-

nie krízového tímu na vyriešenie absurdistanu v daňovej správe. Plne súhlasím so slovami bývalého poslanca za KDH Antona Marcinčina, ktorý povedal, že Slovensko je banánová republika, ak nemá funkčný daňový systém. Zbytočne nám bude niekto hovoriť, nedvíhajte dane bohatším, radšej zastavte úniky daní. No keď nemáme ani funkčný daňový systém, tak nemáme príjmy ani od tých, ktorí chcú platiť, nie ešte od tých, ktorí platiť nechcú. Druhou prioritou je program EÚ na podporu zamestnávania mladých nezamestnaných. Termín – 13. apríl. Takže musíme urýchlene predložiť projekty EK na financovanie. Pýtam sa, čo s tým robila bývalá vláda?

• Máte v úmysle meniť volebný zákon?

Na zmenu volebného systému stačí obyčajná väčšina. Takže by stačilo zavolať expertov, ktorí by nám povedali, aký volebný systém je najlepší, a taký schváliť v parlamente. Bolo by to demokratické rozhodnutie a nikto by ho nemohol spochybniť. Prijali sme však zásadu, že akákoľvek zmena volebného systému má význam len vtedy, ak bude dohodnutá s opozíciou. Inak ďalšia väčšina v budúcnosti to zasa môže zmeniť na svoj obraz. Je to úloha pre predsedu parlamentu Pavla Pašku, ktorý sa jej určite zhostí. Pre mňa by bolo veľkým posunom vo volebnom systéme, keby bolo viac volebných krajov. Tak ako v minulosti.

• Prehodnotí vaša vláda niektoré privatizačné zmluvy, aby vrátila majetok štátu?

Privatizácia strategických podnikov, ktorá bola urobená ešte za druhej vlády Mikuláša Dzurindu, je prakticky nezvratný proces. Pravda je, že počas nášho vládnutia sme kúpili naspäť Transpetrol. V súčasnosti však štát nemá peniaze na podobné investície, aj keď počujeme, že nemeckí a francúzski akcionári chcú predať 49 percent akcií SPP. Budeme sa skôr usilovať o dobré zaobchádzanie so strategickým majetkom štátu, ktorý ešte máme. Budem veľmi tvrdý vyžadovať od predstaviteľov štátu v sprivatizovaných firmách s účasťou štátu, aby zastupovali záujmy Slovenska a nie niekoho iného. V súvislosti s tým by som privítal, keby bola Gorila vyšetrená, lebo by sme zistili, či sa tie provízie brali alebo nebrali. Som presvedčený, že privatizácia strategického majetku bola taká nevýhodná pre Slovensko, že bez provízií by takúto privatizáciu nikto nerobil.

• Čo teda bude s kauzami Gorila, Sasanka, aké istoty ponúkate v súdnicteve?

Tým, že v justícii vzniklo veľké napätie nešťastnými politickými rozhodnutiami ministerky Žitňanskej, bolo veľmi správne hľadať na post ministra spravodlivosti človeka, ktorý by situáciu vyvažoval a bol neutrálny. Verím, že nový minister je natoľko uvážlivý človek, že to dokáže. On si aj uvedomuje, že sa nemôže prikloniť ani na jednu, ani na druhú stranu a bude robiť všetko pre to, aby sa akékoľvek konflikty v tejto oblasti skončili. Pokiaľ ide o justíciu, výzvy vidím najmä v skrátení súdneho konania, čo je najväčší problém. A pokiaľ ide o spomínané kauzy, nebudeme zásadne zasahovať do štruktúry vy-

šetrovacích tímov postavených za pána Lipšica. Nech sa ukázu.

• Podľa ostatného sčítania ľudu je na Slovensku vyše 60 percent občanov, ktorí sa hlásia k rímskokatolíckej cirkvi. Dokáže Smer naplniť ich očakávania?

Spomeňte si na roky 2006 – 2010, keď panoval naozaj zmier a nám na tom veľmi záležalo. Smer nemá záujem otvárať témy, ktoré sú možno typické pre krajných socialistov v Európe a mohli by niekoho vyrušovať. Načo je to dobré? Na druhej strane očakávame od katolíckej cirkvi, že nebude prichádzať s námetmi, ktoré by mohli vnášať napätie do iných oblastí. Nedávno som mal veľmi zaujímavý rozhovor s arcibiskupom Stanislavom Zvolenským. Jasne sme si povedali, že sa sústreďme na veci, ktoré nás spájajú, napríklad na sociálne otázky. Predsa sociálna náuka katolíckej cirkvi je veľmi blízka programom sociálnych demokracií. Hovoríme o postavení katolíckej cirkvi, pokiaľ ide o vzdelávanie, charitu, teda o činnosti, ktoré vykonáva katolícka cirkev veľmi prirodzene. Bol som veľmi príjemne prekvapený tým, ako arcibiskup Zvolenský preukázal pripravenosť byť súčasťou rady solidarity. Aj cirkev si uvedomuje, že každý musí niečo priniesť do toho spoločného. Ak sa takto bude vyvíjať náš vzťah, budem veľmi povďačný. To sú tiež istoty aj pre voličov Smeru, lebo obrovské množstvo našich voličov sú praktizujúci veriaci katolíci. Musia mať istotu, že nedôjde k nejakým zbytočným tenziám medzi štátom a katolíckou cirkvou. A čokoľvek sa má stať do budúcnosti v tomto vzťahu, tak len na základe dohody.

• Národný princíp nie je agendou ľavicových strán. V závere tohto roku si pripomenieme 20. výročie vzniku Slovenskej republiky. Na budúci rok 1 150. výročie príchodu sv. Cyrila a Metoda na naše územie. Sú to významné historické medzníky slovenského národa. Pripomenieme si ich v réžii štátu?

Určite, je to povinnosť štátu. Pripomenieme jednu vec. Na ustanovujúcej schôdzi parlamentu sľubovalo na Ústavu SR 150 poslancov. Ale bol tam len jeden poslanec, ktorý za túto ústavu hlasoval. A to som bol ja. Je smutné, že po dvadsiatich rokoch sa takto vyprázdnil parlament, lebo už ani HZDS a SNS nie sú v parlamente a Smer je nová strana. Naši poslanci v tom čase neboli v parlamente. Tí, čo hlasovali proti ústave, sú v KDH, SDKÚ-DS a Most – Híde.

• A čo sa týka deklarácie o zvrchovanosti SR, ako ste hlasovali?

Tak isto. Bol som za. Ale vrátim sa k otázke. V júli máme štátny sviatok sv. Cyrila a Metoda. Rád by som sa pri tejto príležitosti vrátil na Devín. Urobme z tejto udalosti normálnu púť za prítomnosti najvyšších ústavných činiteľov. Pre ľudí, ktorí chcú prísť v lete do Bratislavy, hovorme o týchto veciach, urobme dôstojné oslavy, ak aj nie sú peniaze, tak nájdime skromnejší charakter, ale pozvime ľudí na Devín a pripomeňme si sv. Cyrila a Metoda. Ďalej je určite dôležitý 1. september 1992. Tohto roku si pripomenieme 20. výročie od schválenia Ústavy SR. Nasleduje 1. január 1993 a 1 150. výročie príchodu sv. Cyrila a Metoda na územie Slovenska. V príhovore u pána prezidenta

soy vzval všetkých troch ústavných činiteľov, aby protokoly dali dohromady, lebo či už výročie ústavy alebo vzniku štátu musia byť štátne oslavy. A to isté, ak sa naša ústava opiera o cyrilo-metodské tradície, tak 1 150. výročie ich príchodu na Slovensko musí byť so zaangažovanosťou štátu.

• Menšinám ste odkázali, že v ich postavení sa nebude nič meniť. Aké miesto zaujme národná kultúra v programovom vyhlásení vlády?

Všetku energiu chcem venovať tomu, aby Slovensko preplávalo cez rok 2013 tak, aby sme nemuseli znižovať životnú úroveň ľudí. Toto je absolútna priorita, ak máme zachovať sociálny zmier – to, čo Slovensko dnes najviac potrebuje. Status quo pre menšiny sme zagarantovali preto, lebo táto téma nebude teraz prioritou vlády. Nebude v tom slova zmysle, žeby sme legislatívne prichádzali s nejakými iniciatívami a spúšťali nové procesy vo vzťahu medzi väčšinovým národom a menšinami. Pokiaľ však ide o štátotvorný národ, musíme si asi dávať väčší pozor, ako sa týmto ľuďom darí na juhu Slovenska. Možno vybrať lepších ľudí, ktorí budú reprezentovať krajanov v zahraničí. To sú také praktické otázky. Ale nemyslím si, že by som patril medzi politikov, ktorí sa majú spovedať z tejto témy. Vždy som bol zdravým vlastencom. Veď pozrite sa, symboly zostali. Bratislavský hrad, kráľ Svätopluk a nakoniec aj hokejový štadión bude pre mňa veľkým symbolom národnej hrdosti. Intenzívne pracujeme na projekte národného futbalového štadióna, aby sa aj také niečo podarilo.

• Bratislava, ale nielen ona, je odstrašujúci príklad správania sa k historickým symbolom. Dočkáme sa zodpovednejšieho prístupu k osadzovaniu, prípadne sanácii sôch či národných a štátnych symbolov, čo je v súčasnosti v kom-

petencií samosprávnych orgánov miest a obcí?

Postavili ste mi otázku, nad ktorou som sa nezamýšľal. Pretože mám plnú hlavu sociálnych a ekonomických vecí, ale viem, čo naznačujete. Jednoducho sú štátne symboly, a mal by o nich viac rozhodovať štát, parlament a nie malé parlamenty miest a obcí. S tým sa dá stotožniť. Naozaj by bolo dobré počkať na nejaký príklad, ktorý bude doslova do očí bijúci a ten potom použiť na nejakú legislatívnu iniciatívu, ale zatiaľ som o tom neuvažoval.

• Zamýšľate sa nad možnosťou kandidovať v nasledujúcich prezidentských voľbách?

Asi by to nebolo korektné voči voličom. Budme úprimní. Dnes je apríl 2012, čaká nás ťažký rok 2013, vôbec túto tému nikto neotvára a ani ju nechcem otvárať. Som predsedom vlády, mám pred sebou štyri roky tvrdej roboty, takže celú svoju činnosť sústreďujem na toto volebné obdobie.

• Ako vnímate Maticu slovenskú?

Matica sa potrebuje nadýchnuť. Matica je inštitúcia, ktorú keby mala iná krajina, tak si ju nosí v bavlne. Pretože to je národná ustanovizeň. Všetko sa nejak politizovalo. Bolo chybou, keď sa niekto na začiatku 90. rokov snažil politicky si privlastniť Maticu slovenskú. Následne prišla reakcia zo strany pravice, ktorá ju od seba úplne odtlačila. My sme zasa hľadali nejaký rovnocenný vzťah. Potom zasa prišli tí, ktorým bolo úplne jedno, či nejaká Matica je alebo nie je. Našou povinnosťou teda bude vrátiť Matici trošku kyslíka, normálne s ňou zaobchádzať a prítomnosťou ústavných činiteľov na jej podujatiach zvýrazňovať jej význam. Toto určite budem robiť. Ja sa Maticu slovenskej vyhýbať nebudem a myslím si, že aj súčasný predseda Marián Tkáč je prínosom pre Maticu.

Vstali noví Mojžišovia a v dnešných časoch prichádzajú s vlastným desatorom

Kasíno, kde za naše peniaze hrajú iní

Ktosi nás núti, aby sme rešpektovali finančné trhy a ratingové agentúry – S&P, MOODY'S, FITCH. Tie podľa môjho názoru majú na starosti len to, že strašia vlády a usmerňujú investovanie. Ale na čí prospech? Dnes sa racionálna analýza dostala na druhú až tretiu koľaj. Agentúry vyvíjajú svoje aktivity bez akejkoľvek kontroly. Umne maskujú svoje škandalózne a neoprávnené praktiky. Privatizujú si zákonné pravidlá, ba žiaľ! aj hlboké poznatky viacerých spoločenských vied. Zrodila sa nová etika. Mojžišovia globalizácie zverejňujú v dnešných časoch svoje vlastné desatoro.

Z tohto súdka sú aj ustavičné tvrdenia, že také alebo hentaké opatrenie by „trhy neprijali...“ Podčiarkujú prevládajúci názor, že trhy sú všemocné, že vždy majú pravdu. Ja zaujímam opačný postoj. Predpokladám, že trhy sa vždy mýlia. Hoci to občas nemusí byť pravda. A tak hľadím aj na finančné trhy a rôzne ich „spolupracujúce“ organizácie, trebárs dôchodkové správčenské spoločnosti (DSS). Nechcem, aby iní, nezodpovední ľudia manipulovali s mojimi úsporami (peniazmi) na samej hrane – čo sú špekulatívne obchody, ktoré sa dejú na finančných trhoch v podobe rôznych derivátov – ako to teraz pomenúva finančná veda.

■ EKONOMICKÁ ABECEDA

Ako som už vyššie spomenul, dnes sa utiekame k akejsi S&P, Moody's či Fitch agentúre a k ich označeniam Aaa, AAA, Aa2... Prečo? Ktorá z týchto agentúr zanechala také hlboké stopy vo vede ako ekonomickí veľikáni, ktorí nám okrem iného odkázali poznatky aj o tom, ako evidovať finančné toky ekonomiky? A v nich je podstata rozumného správania sa ekonomiky. Ani nevieme, kto je tá S&P či iná agentúra. AAA vraj treba čítať ako minimálne riziko a Ba predstavuje podstatné riziko. Čo to je minimálne? Čo je podstatné? Ekonom sa nepotrebuje učiť abecedu a napísať vedľa seba tri A. Predstavme si pilota, ktorý by hlásil kontrolnej veži: letím veľmi vysoko, je tu asi dosť chladno a máme zvyčajnú rýchlosť. Dispečeri na veži by určite celkom inak vnímali situáciu, keby pilot povedal: letím vo výške 10 000 metrov, je tu mínus 27 stupňov Celzia a letím rýchlosťou 720 kilometrov za hodinu.

Od čias Platóna, ktorý kládol veľký dôraz na miery a váhy, sa každá veda usiluje o kvantifikáciu. Odmerané hodnoty nám dovoľu-

jú objektívne sa podľa nich riadiť. Aj pilot, čo v januári 2006 viezol našich vojakov z misie v Kosove a havaroval pri maďarskej obci Hejce, si vypoľ výškomer a potom nevedel, kde je. Kameň sa meria kilogramom a voda litrom. Len preto sa vieme zorientovať.

Ekonomická veda je usporiadané poznanie vecí o ekonomickom systéme, získané z evidentných faktov pomocou „svetla prirodzeného rozumu“. Teda nie je to súhrn neistých domnienok (rating S&P), pochybných špekulácií (index Lehman and

kaní s rizikovými obligáciami vákuum. Veľmi ma lákalo a veľmi sa mi žiadalo vstúpiť do tohto sveta vákuu, pretože sa v ňom dalo zarobiť veľa peňazí. Pohovoril som si s viacerými ľuďmi z Milkenovho podniku ako s potenciálnymi externými manažermi. Ale zistil som, že majú amorálny postoj...“ Z toho vidieť, o čo im ide – aby sa o peniaze ľudí nestarali obchodné banky, sporiteľne, iné depozitné podniky a vlády, ale akísi hazardéri, napríklad aj DSS.

Finančné trhy sú vlastne ako kasíno, kde za nás hrá ktosi iný. Vlády

hodnutia o úsporách sa nezakladajú na racionálnom, reálnom poznaní skutočnosti, ale na tom, ako ich bankový úradník či finančný poradca usmerní. Ale aj pre finančného poradcu je skutočnosť na finančných trhoch pohyblivým terčom. A treba povedať, že aj pre vlády. Vidíme, ako čakajú, čo im povedia trhy. Ale načo nám je Wall Street? Veď každá krajina má obchodné banky, depozitárne inštitúcie, centrálnu banku; máme Európsku centrálnu banku a máme Medzinárodný monetárny fond. Máme OECD a máme EHK, kde som bol v roku 1996 podpredsedom Výboru starších ekonomických poradcov vlád. Štruktúru štátneho rozpočtu sme tu schválili takto: časť A – príjmy vlády, časť B – výdavky vlády, časť C – saldo rozpočtu a časť D – z čoho sa uhradí deficit. Fungovanie ekonomického systému nič viac nepotrebuje. Teda nie finančné trhy. Tie by si mali uvedomiť, že peniaze majú tri funkcie: sú prostriedok výmeny, jednotka účtovania a uchovávateľ hodnôt. A tieto funkcie nevyžadujú forwardy či opcie.

■ BOLAČKY KAPITALIZMU

Dnešným problémom je, že kapitalizmus nerieši spoločensko-ekonomický problém, a to výrobu, distribúciu a akumuláciu produktu (output). Populácia využíva zdroje a výsledkom je výroba produkcie (output). Treba ho však dostať k ľuďom a k zdrojom – rozdeliť a akumulovať. Za feudalizmu sa o problém distribúcie postaral feudál. On povedal nevoľníkovi, že každý desiaty petretec (kôpky nedosušené trávy, red.) je jeho. Vystriedal ho kapitalizmus a ľudstvo sa začalo spoliehať na trh, vlastníctvo a ceny. V trhovej ekonomike trh (?) distribuuje čo, komu? Ale ako vidíme, kapitalizmus v plnení funkcie výroby, distribúcie a akumulácie úplne zlyhal. Nemusia

to písať v ekonomických knihách. To človek cíti, obrazne povedané, na vlastnej koži. Konkurencia, vraj ako spása fungovania ekonomiky, v skutočnosti nie je to pravé orechové. Už v päťdesiatych rokoch minulého storočia to povedal nositeľ Nobelovej ceny za ekonómiu profesor J. Nash. Vyjadril sa lapidárne: ekonomická súťaž, nie konkurencia, musí byť základom fungovania ekonomického systému.

■ REVOLVEROVÉ METÓDY

Konkurencia už svojim jadrom vyvoláva nevraživosť. Ekonomická súťaž, podľa Nasha, vyžaduje určitý typ uvažovania – a síce racionálne kalkulovanie výhod a nevýhod. Ilustroval to hrou v šachy. Pri nej súper nechytí pištoľ a neodstrelí protivníka. Musí mať lepšiu stratégiu na výhru. Princípom práce podniku nie je zisk, ale maximalizácia svojich výhod a minimalizácia nevýhod. To platí aj pre jednotlivca. Nash definoval aj rovnováhu ekonomického systému tak, že každý z hráčov sa drží optimálnej stratégie, pričom predpokladá, že ostatní hráči robia to isté – ako šachisti. Teda že hrajú na základe svojej najlepšej stratégie, ktorá nie je nutne najlepším riešením z hľadiska výhod všetkých hráčov jeho skupiny. A to je práve to, čo je v rozpore s metaforou neviditeľnej ruky v ekonomike. Totiž, ak každý z hráčov sleduje iba svoje osobné záujmy (súčasný kapitalizmus), nemusí nevyhnutne presadzovať záujmy kolektívy. Princíp zisku nerieši optimálne fungovanie ekonomiky, nezabezpečuje optimalizáciu finančných tokov v ekonomike. A práve neexistencia optimálnej veľkosti finančných tokov je základom ekonomickej krízy. Tú prináša nenásytné dobro boháčov; G. Soros už zarobil milióny dolárov...

Kapitalizmus má alternatívu. Treba opustiť známe tvrdenie, že práca má odmenu, mzdu, pôda rentu a kapitál zisk. Už takto vnímaná distribúcia prejedukuje zlé postavenie pracujúcich. Zbožňované faktory výroby: práca, pôda, kapitál patria do starého železa. Tie nové sú: človek, technológia a zdroje. Ekonom je správcom možností civilizácie.

Autor je univerzitný profesor.

Karikatúra: Miro KRISTOFÍK

Brothers) a od iných ľudí prevzatých nepodložených svedectiev. Zaisťte sa ľahšie meria veľkosť hrubého domáceho produktu (HDP) ako hmotnosť materiálnych predmetov. To však neznamená, že sa nedá merať.

■ VIZITKY ŠPEKULANTOV

Akí sú ľudia z agentúr, ľahko zistíme po citáte z knihy G. Sorosa: „Keď Michael Milken („úspešný finančník“, poznámka autora) zavesil remeslo na klinec, vzniklo v podni-

sa menia, preto sú učňami majstra hazardu – finančných trhov – lebo tie už majú dlhú históriu.

Ide na finančných trhoch naozaj o všeobecný prospech? Nie je to nejaké nenásytné, falošné dobro? Pozná obyčajný človek ekonomické sily, ktoré pôsobia na finančných trhoch? Nedokonalé chápanie má aj samotná ekonomická teória. Ľudia robia rozhodnutia o svojich peniazoch: kúpim si auto, idem na dovolenku, niečo usporím..., ale roz-

Po stopách slovenskej histórie

NÁRODNÁ SLÁVNOSŤ NA DEVÍNE

Liturgia, pochod na bralo, umelecké remeslá, sprítomnenie Štúrovho výstupu, inscenácia.

29. apríla 2012, 10.30

Bratislava, pod hradom Devín

viac na : www.matica.sk

Organizátori: Dom Matica slovenskej Bratislava, Bratislavský samosprávny kraj. Spoluorganizátori: Inštitút vzdelávania MS, n.o., Gréckokatolícke arcibiskupstvo v Prešove, Národné osvetové centrum, Miestny úrad MČ Bratislava – Devín, Dedičstvo otcov, o.z., Mediálni partneri: TASR, Digi Slovakia, TV LUX, TV Patriot, Slovenské národné noviny, časopis Slovensko, Nové Noviny CENTRUM, TV Bratislava, extra PLUS, Rádio Lumen. Reklamní partneri: AWF Slovakia, SORTEC, Rapid life životná poisťovňa, a.s.

Rok 1992 bol rozhodujúci pre vznik slovenskej štátnosti. Júnové voľby, júlová Deklarácia SNR o zvrchovanosti Slovenskej republiky, septembrové prijatie Ústavy SR vyústili 1. januára 1993 do vzniku samostatnej Slovenskej republiky. Slovenský rozhlas venuje tomuto obdobiu pozornosť tým, že pripomína udalosti spred dvadsiatich rokov.

Stalo sa tak aj 3. apríla, keď si poslucháči stanice Rádio Slovensko vypočuli rozhovor vtedajšieho predsedu vlády Jána Čarnogurského s redaktorom rozhlasu Ľubomirom Lintnerom. Redaktor sa v súvislosti

že vopred ohlásili takéto vyhlásenie parlamentu a za takouto deklaráciou parlamentu nasledovalo referendum. Predkladatelia takejto deklarácie v SNR tento postup nedodrжали. Predložili návrh deklarácie, akoby sa báli s ním vopred prísť pred občanov Slovenska, preto takýto postup nedáva

Čo nemožno zabudnúť

s Deklaráciou o zvrchovanosti SR premiéra opýtal: „Povedali ste, že návrh považujete za vrchol politického primitivizmu a za hazardérstvo s osudmi občanov Slovenska. Pán premiér, s odstupom niekoľkých dní by ste volili iný slovník?“ Ján Čarnogurský odpovedal: „Nie, nevolil by som iný slovník. Návrh deklarácie o vyhlásení zvrchovanosti Slovenska bol podaný bez akejkoľvek prípravy, bez toho, aby takýto bod bol zaradený na program rokovania Slovenskej národnej rady. Všetky národy a štáty, ktoré doteraz išli touto cestou, to znamená, že ich parlamenty vyhlásili zvrchovanosť, urobili tak na základe dôkladného zváženia s tým,

šancu Slovensku, aby vôbec zahraničie uznalo takúto deklaráciu SNR. Slovensko sa chce zaradiť na úroveň iných národov a štátov v Európe. Ale musí tak urobiť spôsobom, ktorý Európa rešpektuje. A druhý aspekt tejto deklarácie spočíva v tom, že každý závažný politický krok musí byť urobený po dôkladnom zvážení, musia byť známe aspoň niektoré ďalšie kroky, ktoré majú nasledovať. A žiadne také kroky predkladatelia deklarácie nepredložili. Nenavrhlí.“

Ján Čarnogurský v súčasnosti zvažuje svoju kandidatúru na funkciu prezidenta Slovenskej republiky...

Eva ZELENAYOVÁ

Politické i osobné prospechárstvo zničilo potravinovú bezpečnosť Slovenskej republiky

Stav nášho pôdohospodárstva vystihujú slová mizéria i sabotáž

Stanislav MORONG – Foto: archív SNN

V posledných desaťročiach sa na hlavy autorov takzvanej reštrukturalizácie slovenského priemyslu a poľnohospodárstva zneslo nemalo oprávnenej kritiky. Dnešný neutešený stav agrozertu – pričom príliehavejšie je skôr hovoriť o úpadku – sa v lepšom prípade pripisuje naivite, v horšom úmyselnej deštrukcii politikov pri uvoľňovaní slovenského trhu inonárodným firmám a nadnárodným korporáciám.

Kto a akou mierou participoval na poškodení verejného záujmu, aká bola výška provízií za túto deštrukciu hospodárstva krajiny, sa dnes už asi nedozvieme. Podstatné je, že vinou politického a osobného prospechárstva zainteresovaných Slovensko nielen stratilo možnosť etablovať sa ako konkurencieschopný partner na zahraničných trhoch, ale prišlo aj o schopnosť udržať si spoločensky akceptovateľnú mieru nezamestnanosti. Stalo sa krajinou, ktorá v rozhodujúcich segmentoch spotrebných tovarov vykazuje závislosť od externých dodávok porovnateľnú s krajinami rovníkovej Afriky.

■ ŠAFÁRENIE S PÔDOU

Potravinová bezpečnosť štátu je podľa definície stav, keď sú výroba, obchod, preprava a skladovanie potravín zabezpečené v druhoch a množstvách, ktoré garantujú plynulú zásobovanie obyvateľstva. Vzhľadom na tzv. reštrukturalizáciu priemyslu a na ďalšie zmeny v hospodárskej politike SR je na základe tejto

vývoj v oblasti produkcie hovädzieho mäsa, predznamená pokles produkcie v tomto segmente živočíšnej výroby. Z tabuľky je evidentné, že tlaky na poľnohospodársky pôdny fond majú rastúcu tendenciu, čo sa zákonite premieta aj do iných ukazovateľov potravinovej bezpečnosti SR.

Poskytovanie najbonitnejšej slovenskej pôdy v prospech budovania priemyselných parkov „na zelenej lúke“ s infraštruktúrou budovanou za peniaze daňových poplatníkov pre zahraničných investorov je skôr jednou s foriem sofistifikovane nastaveného nástroja pre korupčné správanie sa a z neho plynúci osobný prospech politikov ako strategické riešenie rozvoja ekonomiky a zamestnanosti.

Kríza slovenského poľnohospodárstva má však podstatne hlbšiu dimenziu, než je treštuhodné preklasifikovanie poľnohospodárskej pôdy do iných, zväčša neproduktívnych kategórií.

Tab. 1. Vývoj pôdneho fondu

Rok	Hovädzí dobytok spolu	Ošipané spolu	Hydina spolu
1970	1 330 091	2 106 575	13 196 302
1980	1 502 809	2 788 124	15 810 863
1990	1 563 070	2 520 524	16 477 763
2000	646 148	1 488 441	13 580 042
2010	467 125	687 260	12 991 916
Pokles stavu medzi rokom s najvyššou produkciou a r. 2010 v ks	1 095 945	1 833 264	3 485 847

definície zvlášť dôležité sústrediť pozornosť na spojenie „zabezpečená výroba“. Ak máme skúmať potenciál a kapacity výroby základných potravín pre výživu obyvateľstva Slovenskej republiky v prípade nie nereálneho zlyhania externých dodávok potravín v niektorej z vojnových, resp. nevojnových krízových situácií, musíme vychádzať zo zásady, že potravinovú bezpečnosť štátu tvorí zachovanie výrobných zdrojov a objemu výroby na úrovni okolo 90 percent predpokladanej reálnej spotreby základných komodít domácej poľnohospodárskej produkcie.

Skôr ako sa budeme zaoberať schopnosťami slovenského poľnohospodárstva splniť tento kvantitatívny parameter, venujme pozornosť vývoju poľnohospodárskeho pôdneho

Rany uštedrené slovenskému poľnohospodárstvu pred asi dvoma desaťročiami boli natoľko závažné pre tento citlivý organizmus, že v agónii, ktorú zažíva, nedokáže využiť ani disponibilný pôdny fond a ďalšie kapacity. Za zjavne znevýhodnených dotačných, a tým nákladových podmienok sa slovenské poľnohospodárske komodity nemôžu vo významnejšom rozsahu cenovo presadiť na domácom ani európskom trhu. Z uvedeného dôvodu dochádza k trvalému poklesu poľnohospodárskej výroby pri takmer všetkých pre potravinovú bezpečnosť štátu významných komoditách bližšie kvantifikovaných v priloženej tabuľke.

Tab. 2. Stav hospodárskych zvierat v kusoch

Rok	Výmera pôdy - využitá poľnohosp. pôda (ha)	Výmera pôdy - orná pôda (ha)	Výmera pôdy - trvalé porasty (ha)	Výmera pôdy - trvalé lúky a pasienky (ha)	Využitá orná pôda - ladom ležiaci pôda (%)
2001	2 254 801	1 409 222	28 934	783 905	0,25
2010	1 921 961	1 354 436	22 092	513 029	2,51
Pokles výmery v ha	332 840	54 786	6 842	270 876	-
Nárast výmery v %	-	-	-	-	2,26

ho fondu, ktorého ukazovatele dostatočne vypovedajú o kriticknej situácii v oblasti priamo sa podieľajúcej na produkčných schopnostiach nášho agrozertu.

V čase, keď množstvo krajín využíva na produkciu potravín doslova každý centimeter poľnohospodárskej pôdy a prísne trestá jej predisponovanie na iné ako agrárne využitie, na Slovensku ubudlo v rokoch 2001 – 2010, tak ako je zjavné z tabuľky č. 1, až 270 876 hektárov trvalých trávnych porastov a pasienkov. Aj keď to nie je jediný faktor, ktorý podmieňuje

S poklesom chovu je v súlade s pravidlom závislosti ponuky a dopytu podmienený rast cien, čo sa spätne odráža v klesajúcej spotrebe nielen bravčového mäsa, čo by z aspektu zdravej výživy mohlo byť dokonca pozitívnym efektom tejto ekonomickej mizérie, ale aj pri komoditách, kde by spotreba vzhľadom na kvalitu a pozitívny vplyv na výživu obyvateľstva mala byť podstatne vyššia. Ide najmä o hovädzie mäso, spotrebu mlieka a mliečnych výrobkov.

Vývoj spotreby vybraných komodít zachytáva tabuľka 3, ktorá uka-

zuje radikálne zníženie spotreby od roku 1990 po súčasnosť.

Aj v tomto prípade možno argumentovať faktom, že nedostatok domácej produkcie môže byť kedykoľvek nahradený dovozom, čo je v globálnom prostredí bežná prax a Slovensku to naopak pomáha odpútať sa od pridanou hodnotou menej lukratívnych odvetví, koncentrovať sily a prostriedky do sofistikovanejšej produkcie a tým prispieť k budovaniu tzv. znalostnej spoločnosti.

Má potom vôbec zmysel v podmienkach otvoreného trhu hovoriť o nevyhnutnosti zachovania potrebných výrobných kapacít v odvetví poľnohospodárstva, ak z krajín s pomerne štedro dotovanou produkciou môžeme doviesť tieto komodity za výhodnejších podmienok, aké dokážeme získať pri nákupe z domácich zdrojov? Ak na rozdiel od politikov máme schopnosť myslieť strategicky v dlhodobom časovom horizonte a netrpíme syndrómom „slepých mačiat“, potáčajúcich sa v strategickom intervale maximálne štyroch rokov funkčného obdobia, tak to význam rozhodne má.

■ VAROVANIE PROGNOSTIKOV

Je povinnosťou vizionárov a stratégov spoločnosti upozorňovať na hrozby a riziká, ktoré môžu vzniknúť v budúcnosti a zásadne ovplyvniť hospodárske procesy a bezpečnosť štátu. Naplnenie týchto hrozieb môže mať pôvod v extrémoch počasia vplyvom klimatických zmien. Môžu ich vyvolať energetické krízy, ktorých svedkami sme aj v súčasnosti, napr. vplyvom dlhodobého mrazivého počasia. Takýto vývoj zakladá možnosť vzniku nedostatku obilnín na európskom trhu, čo v kumulácii s povodňami, so suchom a s inými extrémnymi výkyvmi počasia vo svete môže zapríčiniť zlyhanie obchodu s touto komoditou. Rovnako môžeme a musíme uvažovať o možných masových úhynoch hospodárskych zvierat a hydiny v krajinách, na ktoré je orientovaná importná politika tzv. priemyselne vyspelých krajín sveta. Taktó, žiaľ, treba zohľadňovať v úvahách nielen spomínanú asymetriu, ale aj potenciálne vojnové konflikty kontinentálneho či globálneho charakteru.

V rovnakých dimenziách v rámci obranného plánovania musíme prioritne rozhodovať o koncepcii potravinovej bezpečnosti nielen z hľadiska jej senzibility ako garanta zabezpečenia existenčných potrieb obyvateľstva, ale aj z dôvodu nízkej flexibility na zmenené bezpečnostné podmienky. Na rozdiel od priemyselných odvetví nastavenie poľnohos-

ských občanov boli prioritne určené na ich podporu. Aby sa minimálne 50 percent uvedených prostriedkov účelovo vyhradilo na podporu rozvoja poľnohospodárskej výroby, ktorá aj napriek v posledných rokoch zavádzaným moderným technológiám stále garantuje inú kvalitu zamestnanosti, ako napr. niektoré ázijské spoločnosti.

■ DOTAČNÉ ISTOTY

Neobstojí argument o statuse poľnohospodárstva ako dinosaura v živote modernej spoločnosti. Je vari rutinná práca Slováka za výrobným pásom zahraničnej montážnej spoločnosti bez akejkoľvek vzdelávacej a výskumnej bázy na Slovensku pilierom znalostnej spoločnosti vyššej kvality ako zabezpečenie dostatku potravín z vlastných zdrojov? Nie je, pretože na rozdiel od investície do poľnohospodárstva je nákladnejšia na budovanie infraštruktúry za peniaze daňových poplatníkov, pretože nedokáže dať vzdelaním, vekom, pôvodom a inak znevýhodneným skupinám obyvateľstva prácu tam, kde žijú. Práca a možnosti zamestnania znamenajú zvyšovanie ich kúpyschopnosti, a tým ekonomickejšie reštart regiónu, vrátane tých obcí Slovenska, kam ešte desaťročia nijaký investor nezavíta.

Dotácia do poľnohospodárstva neprináša nižší efekt ako podpora zahraničných investorov, pretože je pevne spojená s pôdou a nemôže byť využívaná na vydieranie, ako je to zvykom u zahraničných subjektov typu mediálne známych strašiacok: ak opäť z našich daní nedôjde daňovým úľavám, k zvýšeniu podpory, tak na Slovensku končíme a na dlažbe skončia stovky zamestnancov. Nájdeme si iných (úplatných) politikov, ktorí predajú lacnejšiu pracovnú silu a z jej peňazí nám prispievajú na motivačné stimuly.

Dotácia do poľnohospodárstva je výhodnejšia aj preto, lebo prvotná výroba na seba, na rozdiel od zahraničného investora, viaže ďalšie pracovné príležitosti v spracovateľskom priemysle a obchode. A na rozdiel od nevzhľadnej škafuľovej architektúry zahraničných investorov poľnohospodárska výroba neznehodnocuje, ale naopak kultivuje prostredie slovenského vidieka, ktorý by si mal zachovať svoju tvár pre ďalšie generácie.

Je výhodnejšia, lebo eliminuje zaoceánske stratégie „riaditeľov zemegule“ uplatňujúcich stratégiu – „ak chceš ovládať ľudí kontroluj výrobu a distribúciu potravín!“ Je prínosnejšia, lebo svojou existenciou a produkciou garantuje to najzávažnejšie – suverenity, bezpečnosť a perspektívu zdravého, pracovitého a životaschopného národa.

Tab. 3. Spotreba vybraných druhov potravín na 1 obyvateľa v kg

Rok	Mäso hovädzie	Mäso bravčové	Hydina	Mlieko a mliečne výrobky spolu	Obilniny v hodnote zrna spolu	Zemiaky
1990	21,8	44,5	15,2	226,3	158,6	85,8
2000	9,1	33,1	17,1	160,2	132,7	68,1
2010	4,2	31,6	19,1	163,1	108,6	47,6
Rozdiel za sled. obdobie v %	80,7	29,0	25,7	27,9	32,0	45,0

ných programoch rozvoja podnikania. Zmeny, ktoré zabezpečia, aby prostriedky kumulované v rozpočte primárne z daní a odvodov sloven-

Autor je člen výboru Národohospodárskeho odboru Matice slovenskej

Výtvarná súťaž Prečo som na svete rád/rada vstupuje do XVIII. ročníka Výnimočný projekt oslávi plnoletosť

Marek DANKO – Repro archiv

Protidrogová osвета má veľa podôb. Obyčajne si jej protagonisti kladú otázky komu a ako. Prax ukázala, že ideálnou cieľovou skupinou sú mladí ľudia v rozmedzí 14 až 18 rokov a najúspešnejšou formou je pretaviť poslanstvo proti návykovým látkam do umenia. Práve toho sa chopila PhDr. Ingrid Hupková, generálna manažérka úspešného projektu Prečo som na svete rád/rada. Osemnásť rokov trvania úspešného celoslovenského výtvarného projektu, ktorý je ovenčený významnými medzinárodnými cenami, jej dáva za pravdu.

„História projektu sa začala v Bratislave v roku 1994, keď vznikla prvotná myšlienka cez výtvarné práce zapojiť mládež do uvedomenia si, aké nebezpečenstvá v sebe nesú návykové látky,“ povedala pre SNN pani Ingrid Hupková a dodala: „Tento rok vstupujeme do jubilejného 18. ročníka projektu, čo je u človeka vek plnoletosti. Preto nás osobitne teší, že záujem o našu súťaž každoročne prevyšuje predchádzajúci ročník projektu. Som skutočne zvedavá a v napätí, či sa to v tomto roku potvrdí.“

■ NIELEN MALBY

Za osemnásť ročníkov výtvarného projektu Prečo som na svete rád/rada sa štetca, pasteliek, ceruzky, ale aj klávesnice počítača chopilo vyše 19 tisíc slovenských i zahraničných chlapcov a dievčat, aby vyjadrili prostredníctvom výtvarnej výpovede svoj postoj k drogám a závislostiam. Nejde tu však iba o ilegálne návykové látky, akými sú heroín či pervitín, ale aj o takzvané tolerované drogy, teda alkohol a tabak. V skratke sa dá povedať, že leitmotívom celého projektu by mohli byť aj slová: Namaluj svoje nie! A to nie je všetko. Do súťaže sa pravidelne zapája čoraz väčšie percento

detí z detských domovov, čo je podľa odborníka na drogovú problematiku MUDr. Ľubomíra Okruhlicu jedna z najrizikovejších skupín mládeže. Samozrejme, že projekt Prečo som na svete rád/rada sa postupom času rozširuje aj na prevenciu nelátkových návykových chorôb, akými sú patologické hráčstvo či poruchy príjmu potravy čoraz častejšie u médiami zmanipulovaných mladých dievčat. Jednoducho, nemôže nám byť jedno, ako vstupuje do života mladá generácia, a je dôležité, že je to práve ona, ktorá dostáva šancu uvedomiť si svoje priority.

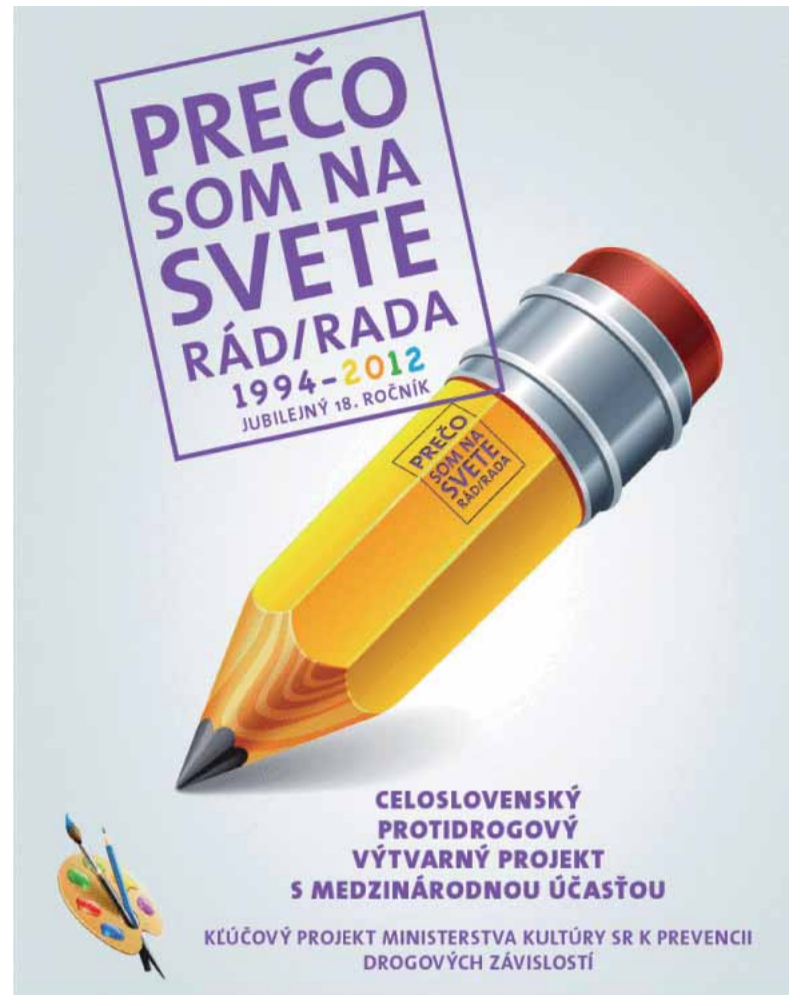
■ OCENENIE OD OSN

Samozrejme že snaha organizácie na pôde Národného osvetového centra a úspechy, ktoré sa spájajú s projektom Prečo som na svete rád/rada, neostala bez povšimnutia domácich i zahraničných subjektov. Medzi najvýznamnejšie ocenenia patrí Cena OSN, ktorú organizátori prevzali v roku 1998. Nasledovala Cena podpredsedu vlády SR či Cena Protidrogového fondu – Protidrogový čin roka. Je len logické, že záštitu nad projektom prevzali osobnosti, akými sú Sergei Ordzonikidze, generálny riaditeľ Úra-

dovne OSN v Ženeve, ale aj ministri kultúry SR naprieč politickým spektrom. Ostatne, v dnešnej, k umeniu občas málo žičlivej dobe je to nesporné sympatické gesto. Je zbytočné si zakrývať oči pred tým, že oslabenie úlohy tradičnej rodiny, negatívny dosah globalizácie a najmä hmotný nedostatok sú viac ako živnou pôdou pre závislosť v akejkolvek forme. Stačí sa prejsť napríklad cez niektorú z rómskych osád na východnom Slovensku, aby mal človek možnosť vidieť často ešte školopovinné deti devastujúce si zdravie vdychovaním prchavých látok. O alkohole a cigaretech ani nevraviac.

■ ZAPOJ SA AJ TY

Toto heslo rázi Ingrid Hupková rok čo rok a doterajšie výsledky jej dávajú za pravdu v tom, že prvým krokom ako sa vyhnúť fatálnemu upadnutiu do závislosti môže byť napríklad aj výtvarné umenie. Súťaž je neanonymná a súťažíť prostredníctvom svojich výtvarných prác môžu dievčatá a chlapci vo veku od 14 do 18 rokov, žijúci na území Slovenskej republiky. Kategórie sú nasledovné: maľba, kresba, grafika, počítačová grafika, návrh na plagát, pohľadnicu či tričko.

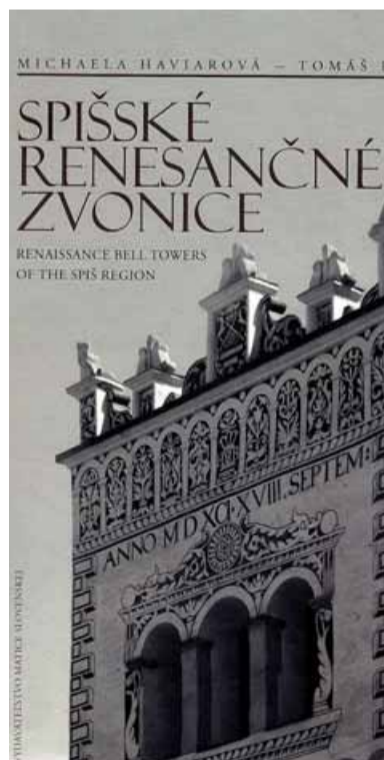

„Za tie roky som mala možnosť presvedčiť sa, že aj ostrieľaní výtvarní kritici ostali v úžase nad niektorými prácami,“ konštatovala generálna manažérka projektu Ingrid Hupková. Uzavierka súťaže Prečo som na svete rád/rada je 7. mája 2012. Ďalšie podrobnosti sa záujemcovia môžu

dozvedieť na webovej stránke www.nocka.sk. Zostáva veriť, že na slávnostnom vyhlásení výsledkov, ktoré sa uskutoční 5. júna na Západnej terase Bratislavského hradu, sa objavia nové mladé výtvarné talenty. Slovenské národné noviny určite pri tom nebudú chýbať.

Inšpirácie históriou

M. Haviarová – T. Haviar: Spišské renesančné zvonice, VMS, 2011

Sú knihy, ktoré potešia oko. Ďalšie nás poučia a iné nás zasa môžu inšpirovať. Napríklad vybrať sa na potulky Spišom, aby sme si overili, akými cestami a cestičkami sa na Slovensku uberala renesancia. Kniha z produkcie Vydavateľstva Maticy slovenskej Spišské renesančné zvonice spĺňa všetky tri spomínané funkcie. Kvalitná tlač a bohatý obrazo-

KNIHA TÝŽDŇA

vý materiál u každého milovníka histórie vyvolá príjemné vzrušenie. Faktografická presnosť, objavnosť a informačná nasýtenosť zasa rozširuje vedomosti čitateľa. No a doslova žánrové fotografie malebných renesančných zvoníc z Kežmarku, Levoče, Matejoviec či trebárs zo Spišskej Soboty pomknú nejednu zvedavú čitateľskú dušu, aby sa išla na spomínané miesta pozrieť osobne. Renesan-

ciu si väčšinou spájame s Talianskom. Ostatne, v tejto krajine začala svoju víťaznú cestu po celej Európe. Stačí otvoriť knihu Michaely a Tomáša Haviarovcov a hneď vieme, že ani u nás, konkrétne na Spiši, sa nemáme za čo hanbiť. Pritom renesančné zvonice zďaleka nedosahujú parametre výstavných, svetských či sakrálnych renesančných stavieb, ktorých sa na Slovensku tiež nájde požehnané. No na rozdiel od nich majú zvonice zvláštne, tajomné čaro. Dýcha z nich génus loci. Pripomienka viery a všetkého, čo s ňou počas uplynulých stáročí súviselo. Rozkvet, ale aj neskorší úpadok spišských miest a mestiečiek, náboženské spory, úporná snaha ľudí skrásliť si svoj životný priestor. Nie nadarmo sa často na spišských renesančných zvoniciach, presnejšie na zvonoch, ktoré z nich oznamovali radosť i žiaľ, opakovali latinské slová: O REX GLORIAM VENI CUM PACEA!

Ó, kráľ slávy, príď v mieri! Nielen preto stojí táto kniha za to, aby ste ju zaradili do svojej knižnice.

(tbh)

Kráľovná detských srdc

Bez zveličovania môžeme povedať, že Slovensko patrí medzi ilustrátorské veľmoci. Najmä čo sa týka ilustrácií kníh pre deti a mládež, to platí takmer stopercentne.

Nie nadarmo sa práve v Bratislave už tradične koná Bienále ilustrácií, na ktorom v roku 1967 získala Zlaté jablko výtvarníčka a ilustrátorka Viera Bombová. A zďaleka to nebolo jej jediné ocenenie. Odborníci, milovníci dobrej knižnej ilustrácie, ale predovšetkým deti majú túto autorku v očiach a najmä v srdci, aj keď si možno nezapamätali jej meno.

Viera Bombová sa narodila v Buclovanoch pri Bardejove. Po maturite na bardejovskom gymnáziu študovala na VŠVU v Bratislave u profesorov Čemického, Matejku a Millyho. Napokon školu absolvovala

la na oddelení voľnej a ilustračnej grafiky u profesora Hložníka, čo jej zrejme dalo ten potrebný impulz na neskoršiu bohatú tvorbu. Okrem voľnej grafiky sa začala venovať aj

MEDAILÓN

ilustrátorskej tvorbe, pričom akosi samozrejme inklinovala k ilustráciám kníh pre deti a mládež. Ivkova biela mať od J. Bodeneka, Povešť o bielych kameňoch z pera R. Jašíka či Žabiatko L. Podjavorinskej. To je len zlomok z knižných titulov, v ktorých zanechala svoju osobitú ilustrátorskú pečat'. Viera Bombová je nositeľkou ceny Cypriána Majerníka, Ceny vydavateľstva Mladé letá, ale napríklad aj Štátnej ceny SR. Významný autor a kritik literatúry pre deti Ondrej Sliacky na tvorbu tejto autorky použil výstižné označenie: „Zlatá pani slovenskej rozprávky“ a vedel prečo. Ťažko sa dá spočítať, v kofkách deťoch zažala plamienok citu pre krásno, záujem o výtvarné umenie, lásku k slovu v podobe knihy. V týchto dňoch sa Viera Bombová dožíva krásneho jubilea 80 rokov. Nielen redakcia SNN jej srdečne blahožela!

(mab)

Vízia z pekla alebo umelý rezeň

Na Slovensku sa začína bravčovému v živom stave dariť čoraz biednejšie. Prasiatka sa z chlievikov jednoducho vytrácajú. Živočišna výroba ľudovo povedané padá na hubu. Hľadáme východiská ako sa dostať z marazmu, lebo z nášho vyspelého potravinárskeho agrokompexu zostala len druhá časť slova. Zvyčajne pomenúva stav, keď človek niečím trpí a má z toho fobie. Ako však našim svinkám a ich chovateľom pomôcť? Naozaj neviem, nie som farmársky vşumelec, jedno však viem presne. Keby si v našich prasačincoch chceli pomôcť tak, ako navrhujú holand-

skí vedci, tak je to cesta do pekla. Odvtedy, ako som sa dozvedel, na čo holandskí vedatári prišli, naplnia ma hrôzostrašná vízia z francúzskej komédie Stehienko alebo kridelko. V tomto filme Luis de Funés objaví príšernú fabriku na výrobu umelých potravín hnusného kapitalistu Tricattella, ktorý chce takto zničiť francúzske gurmánstvo a ktorým sa zrejme spomínaní vedci inšpirovali. Supli do bioreaktora pár svinských buniek a po čase sa v prístroji vraj objavil celý bravčový rezeň. Vedatári deklarovali, že ich viedol zámer odstrániť hlad vo svete. Dôležitá však bola na-

jmá snaha šetriť zdroje. Veľkovýroba mäsa je drahá ako šľak a zasviňuje nám matičku zem. Veľkosvinčiky produkujú strašne veľa metánu a na tvorbu skleníkových plynov sa majú podieľať skoro päťinou.

HUMORESKA

Na druhej strane sa vedci prsia, že vychádzajú v ústrety vegetariánom. Tí často neznášajú mäso na tanieri len preto, že ich porcii predchádza smrť zvierat. Vedatári teda zachránili život prasatu, no takáto zabiľka je začiatkom konca kuchy-

ne našich materi a gurmánstva vôbec. Vlastne aj normálnosti ľudstva. Veď čo povedať na slová jedného z vedcov, ktorý sa chvastá, že môžu zobrať mäso z jedného zvierat a vyprodukujú miliónkrát toľko mäsa. To, čo nedávno vytvorili v bioreaktore, údajne pripomína mokrú bravčovú panenku. Nemá však jej štruktúru. Prečo im to teda pripomínalo bravčovú panenku, to nechápem. Vedci nemali odvahu svoj výtvor ochutnať. Nepovedali, prečo si mokrú umelú flaksňu nedali do úst, ale hneď vyplo dili vysvetlenie, že zatiaľ sa môžu výsledky ich práce používať do pár-

kov. V nich sa chumáče umelých mäsových buniek stratia najlepšie. Výborne! Nastúpili sme teda cestu k radostným zajtrajškom. Popri geneticky upravovaných rastlinných pochúťkach, ako je sója, nám globálne potravinové reťazce onedlho začnú vnucovať humánne bravčové párky z bioreaktorov. Oj, radosť bude žiť! Na záver mi napadla prorocká otázka: Čo myslíte, ktorá z veľikánskych svetových firiem rýchleho občerstvenia skočí najskôr na nápad produkovať umelé hamburgery? Áno, sto bodov! Veď to nebolo až také ťažké uhádnuť.

Milan ZEMO

Vranovčania na tohto významného dejateľa nezabudli Odhalili pamätnú tabuľu Alexandrovi Máčajovi

V roku 2012 uplynulo 290 rokov od úmrtia Alexandra Máčaja, významného slovenského buditeľa, ktorý na začiatku svojej kňazskej cesty pôsobil v rokoch 1691 až 1693 aj vo Vranove nad Topľou. Kazateľ a náboženský spisovateľ Alexander Máčaj (1664 – 1722) sa narodil roku v 1664 v Kosihovciach, dnes okres Veľký Krtíš.

Do noviciátu vstúpil ako osemnásťročný, rehoľný sľub zložil v roku 1683 a ďalší rok pokračoval v postnoviciátnej formácii. Po jej ukončení v roku 1684 nastúpil na šesťročné filozoficko-teologické štúdium v chorvátskej Lepoglave, ktoré ukončil v roku 1690. Kňazskú vysviacku prijal v roku 1690. V matričných knihách krstov pavlinskej farnosti vo Vranove nad Topľou sa pod dátumom 3. 2. 1691 prvýkrát spomína Alexander Máčaj ako sprostredkovateľ krstu, poslednýkrát je zaznamenaný 7. 7. 1693. Vranovská farnosť Pavlínov bola prvou zastávkou jeho kňazskej a kazateľskej práce, ktorá trvala 27 rokov. Neskôr pôsobil v obci Marianka, kde 31. januára 1722 vo veku 58 rokov zomrel.

Len málokto vie, že Alexander Máčaj sa zapísal do slovenskej histórie mimoriadne prelomovo. Sedemdesiat rokov pred Antonom Bernolákom v trnavskej Univerzite

nej tlačiarňi, vedenej Frederikom Gallom, vydal zbierku kázní Panes primitiarum aneb Chleby prvotnj, lačnegyjcy Slova Božieho dušem v kultúrnej západoslovenčine. Jej význam spočíva v tom, že je to prvá tlačená zbierka kázní napísaná v domácej reči, teda v kultúrnej západoslovenčine, ktorá sa stala základom prvej spisovnej slovenčiny, neskôr uzakonenej Antonom Bernolákom. V latinskom úvode zbierky uvádza: „Tých veľmi mnohých, ktorí sa budú čudovať, že toto dielo vydávam vo svojej domácej slovenskej reči, teda nezvyčajnou tlačou, ľahko o svojej veci presvedčím. Z jednej strany totiž pohýna ma k takému vydaniu to, že nezriedka som počul rozhovory mnohých, najviac mladých kazateľov, ktorí sa žalovali ako iné národy, menovite Maďari, Nemci, Chorváti, Česi, Poliaci, Moravania a iní, majú rozličné kazateľské knihy na vhodnú pomoc svojich mladých rečníkov, jediný

národ slovenský že nemá vydané vo svojej vlastnej domácej reči ani jednej.“

Vranovčania na tohto významného dejateľa nezabudli. Na základe iniciatívy rímskokatolíckej farnosti Narodenia Panny Márie vo Vra-

Miroslav GEŠPER

Piate výročie založenia Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach Ján Gbúr je veľkým priaznivcom Matice slovenskej

Je málo dekanov na Slovensku, ktorí úprimne dlhé roky pomáhajú našej najstaršej národnej, vedeckej a kultúrnej ustanovizni – Matici slovenskej. Jedným s tých, ktorí to robia s veľkým matičným srdcom, je prof. Ján Gbúr. Tento literárny vedec a historik sa dlhé desiatky rokov profesionálne venuje literárnej tvorbe nášho čestného predsedu MS a veľikána slovenskej literatúry Pavla Országha Hviezdoslava.

Veľmi úzko, dlhé desaťročia spolupracuje s vedeckým tajomníkom MS Imrichom Sedlákom. Môžeme spomenúť aj jeho prínos do Dejín slovenskej literatúry, ktorej bol spoluautorom s mnohými kapacitami v MS, ktorí dva diely tohto skvelého literárneho skvostu spracovali. Dlhé roky pravidelne navštevuje s matičnými pracovníkmi gymnáziá a stredné a základné školy, kde v rámci slávnostných akadémii hovorí o P. O. Hviezdoslavovi.

Ale poďme ku krátkej, ale o to bohatej histórii filozofickej fakulty UPJŠ, ktorá Košiciam už dlhé desaťročia veľmi chýbala. Preto jej zrod v Košiciach privítala celá akademická obec, vrátane študentov, ako soľ.

Filozofická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach vznikla 1. 1. 2007. Od tohto času zaznamenala výrazný kvantitatívny a kvalitatívny rozvoj. Úspešne sa včlenila do náročného vysokoškolského prostredia

na Slovensku a v zahraničí, pričom v samotnom akademickom prostredí UPJŠ si získala rešpekt najmä výsledkami v publikačnej činnosti, vzdelávacími aktivitami, prenikaním do medzinárodného akademického prostredia, poskytovaním služieb verejnosti a spoluprácou s verejnými a kultúrnymi inštitúciami v Košiciach a v ich širokom okolí.

Za tento krátky čas vzniklo na fakulte 12 kateder, z ktorých podstatná časť má veľmi dobré

personálne obsadenie, ostatné pracoviská postupne budujú svoju personálnu štruktúru. Na fakulte pracuje kvalifikovaný zbor pedagógov, z ktorých 16 je v pozícii univerzitného profesora, 6 v postavení mimoriadneho profesora, 21 v postavení docenta, 48 v postavení odborného asistenta a 18 v postavení asistenta.

Akademická rankingová a ratingová agentúra (ARRA) informovala 30. 11. 2011 širokú verejnosť o výsledkoch siedmeho rankingu slovenských vysokých škôl. Filozofická fakulta UPJŠ bola agentúrou hodnotená prvýkrát preto, že vznikla len v roku 2007. Výsledok hodnotenia je pre fakultu veľmi priaznivý, pretože medzi ôsmimi filozofickými fakultami a jednou humanitno-prírodovednou fakultou sa umiestnila na prvom mieste.

František MRVA

Výstava v Lučenci

V priestoroch Domu Matice slovenskej v Lučenci prebiehala 27. 3. až 4. 4. 2012 putovná výstava pod názvom *Prečo som na svete rád. Podujatie na podporu práce s mládežou bolo zorganizované v spolupráci s Novohradským osvetovým strediskom v Lučenci. Projekt v rámci protidrogovej prevencie podporuje aj Ministerstvo kultúry SR a v tomto roku sa uskutočnil už 17. ročník tejto medzinárodnej súťaže výtvarných prác žiakov a študentov z rôznych kútov sveta. Škála návštevníkov výstavy bola naozaj pestrá – od detí z blízkej materskej škôlky cez žiakov, študentov a ich pedagógov až po dôchodcov. Sprievodným podujatím výstavy boli besedy žiakov a študentov lučenských škôl s pracovníkom Centra výchovnej a protidrogovej prevencie pánom Alexandrom Harišom. Akcia každoročne púta čoraz väčšiu pozornosť verejnosti, a tak nezostáva nič iné, len už v tejto chvíli podporiť študentov a žiakov z Lučenca a okolia, aby sa svojimi dielami tiež zapojili do ďalšieho ročníka tejto výtvarnej súťaže. Mladým umelcom prajeme veľa úspechov!*

Alena REZKOVÁ

Matičari pomáhajú

Minulý rok sme v MO MS vo Zvolene úspešne ukončili zber šatstva pre núdznych, ktoré odovzdávame do charity MARTA, n. o., vo Zvolene. V priebehu predchádzajúceho roka sme vyzbierali viac ako 150 kg šatstva, jeden farebný televízor a DVD prehrávač. Keďže táto činnosť sa stretla s pozitívnym ohlasom u našich členov a aj sympatizantov Matice slovenskej, rozhodli sme sa pokračovať v nej aj tento rok. Začiatkom februára sme ukončili prvý zber šatstva a v apríli bude vrcholiť druhý zber. Počas roka sa chystáme uskutočniť 5 až 7 zbierok. Do zbierky sa postupne pridávajú matičari z MO MS vo Zvolene, ale aj priaznivci MS. V charite MARTA sme našli spríaznenú dušu v osobe sestry Patricie, ktorá nám veľmi pomáha. Radi by sme vyzvali aj ďalšie MO na Slovensku, aby sa venovali charitatívnej činnosti a nezabúdali na núdznych medzi nami.

Branislav HUSÁR

Časopis pre Slovensko

extraplus

Sme s vami už 12 rokov

www.extraplus.sk

Zuzana Lileová
editorka Extra plus

Pavol Kapusta
čitateľ Extra plus

